ԺԱ. ՏԱՐԻ ՅՒ 3211 (Ն. Տ.) 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1894 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1894 3 ՋԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1312 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արժաք		150
» »	Վեցամսեայ	»	»	75
» »	Եռամսեայ	»	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք		56
» »	Վեցամսեայ	»		28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ		50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Արդի Թերթօնը, ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ, կ'աւարտի այսօր, և վաղուընէ կը սկսինք հրատարակել նոր վէպ մը՝ Չինական բարքերէ քաղուած

ՄԱՐԳԱՐԻՏՆԵՐՈՒ ԳԵՏԸ

[ԽԱՐՇԻՐ ՍԱՍՄՈՒՆԸ]

հեղինակ Ռընէ տը Բօն Ժէ։

Չինեւճաբոնական պատերազմին առթիւ՝ աշխարհի ուշադրութիւնը ծայրագոյն արեւելքի վրայ դարձած ըլլալով՝ շահեկան համարուեցաւ զուտ չինական, այլ յոյժ հետաքրքրաշարժ եւ սրտայոյզ վէպի մը հրատարակութիւնը, որ նորութիւն մըն է թերթօններու շարքին մէջ։

Չինացի զօրավար մը, Չէնկ Քի-Թօնկ, վէպին սկիզբը գրուած յառաջաբանով մը մեծապէս կը գրուատէ սոյն հեղինակութիւնը, իբրեւ ճշմարիտ արտայայտիչ չինական բարքերուն ու սովորութիւններուն։

ՎԱՆՔԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

ՍԱՂԻՄԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ

Ս. Յակոբայ Մայր-Եկեղեցին՝ Զատկական մեծահանդէս Ս. Պատարագէն և հրաշափառ Թափօրէն ետեւ, հարսանիքի տունի մը նմանցուցած են իբաւամբ մեր Նախնիք։

Աւանդատունէն դուրս բերուած հարիւրաւոր կտոր ոսկեճամուկ զգեստեղէնները և սփռոցները տակաւին ծալլուած չեն։ Գանձարանի իւղէնները՝ իրենց դարակները զետեղելու համար՝ շաբաթներու կարօտ են։ Ամեն ինչ տակն ու վրայ, որոց կարգադրութիւնը՝ մէկ անձի վրայ միայն կը գտնայ, այն է, Լուսարարապետին, որ միայն իրաւունք ունի ու երդուեալ է Գանձարանին մէջ ել ու մուտ ունենալու։

Սակայն ուխտաւորները հեզահեռ տեղատուութեան մէջ են։

Ո՜ւր են հիմայ ուխտաւորաց ամեն ուրեք սփռած այն ժխորը, այն եռուզեռումը և ոգեւորութիւնը որ մինչեւ Զատկի վաղորդայնի առաւօտ կը տիրէին Ս. Յակոբայ թէ՝ ներսը և թէ՝ շուրջը։

Զատկէն ետք՝ ա՛լ ամեն բան իր տեղը գտած, վերջացած է, և լուռ ու մունջ միակերպութիւն մը, անապատական կեանքի շրջանը սկսած։

Կը սիրեմ օգտուիլ սոյն հանդարտութենէն, սոյն անշարժութենէն, լռիկ մնջիկ այցելելով Ս. Յակոբայ շուրջը (1)։

Կանխաւ կը խոստովանիմ թէ՝ բընաւ չի հետաքրքրուեցայ տեսնել կամ այցելել խորհրդարանը, դիւանատունը, դարպասատունն, իզատունը, մոմատունը, մառատունը, վանքին աղօրիքը, ցորենի ամբարանոցը, հիւանոցը փայտատունը, բաղնիքը, խոհանոցը, փուռը, մառանը, վանքին դեղարանը, շտեմարանները, բաժակատունը կամ գինետունը, կրատունը (ճէպէհանէ); և մանր մանր հաստատութիւններ, որոնք Նախասիրական զգացումներս չէին գոհացըներ, այլ ուզեցի այցելել այն աննիւթական կարծուած հաստատութիւններն՝ որոցմով կրնայի Սաղիմական Նիւթերս յանձանձել, կազմել։

Ուստի, Նախ փափաքեցայ տեսնել Գրքատունը, զոր Գրիգոր Շղթայակիր Պատրիարքը 1722ին հիմնած էր՝ վանքին ամեն կողմը ցիր ու ցան եղած ձեռագիր մատեանները անվթար պահպանելու համար։

Կը փութանք յայտնել թէ, տարբեր է այժմեան Գրքատան տեղը կամ Մատենադարանն, որ երբեմն հին Պատրիարքարան և մերթ վարժատուն ըլլալու նախասահմանուած էր, բայց 1860էն ետքի Նոր միաբանութիւնը Թանգարան անունը տուած է ատոր, որուն ոչ միայն հիմնադիրն է բարեյիշատակ Եսայի Պատրիարքն, այլ և Ն. Սրբազնութեան յոգնաջան ջանքութեանց փառապսակն ըլլալը կը խոստովանին ամեն շրթունք, և ուր 1700 հատորէն աւելի գրչագիրներ կը գտնուին։ Թո՛ղ ուրիշ լեզուաւ 1500ի մօտ գտնուած հին և նոր գրքերը։

Եթէ այդ Թանգարանէն կամ փակեալ-գանձարանէն օգտուելու ժամանակ չունեցանք, գէթ մեր մասնաւոր խնդրանաց վրայ՝ յաջողեցանք հաղուագիւտ յիշատակ մը, տարաբաղդ Դիոնեսիոս եպիսկոպոսի մէկ դար առաջ պատրաստած ձեռագիր, ընդարձակ և կանոնաւոր արձանագրութիւնը տեսնել։

Այդ Դիոնեսիոսեան ձեռագիր յիշատակարանին մէջ՝ ոչ միայն ժամանակակից խռովութիւններն ու վանքական ձեւակերպութիւնները ժողովրդական բարբառով արձանագրուած են, այլ և վաղընջուց ժամանակներէն մնացած և մինչեւ իւր օրերը շարունակուած միաբանական տարեկան ժողովներուն մանրամասն նկարագրութիւնները կ'ընէ, որոյմէ իբրեւ նմոյշ՝ շահեկան կը համարիմ քանի մը տող զետեղել աստ։

Զկնի Ս. Զատկին յետ ուխտաւորաց գնալուն, իւրաքանչիւր գործակալ զիւր երատն բերեալ թէսլիմ անէ թէֆթէրով Սրբազան պետին (2), և նա զամենայն կարգաւ գրելոյն զկնի, ի միպաղ ժամու ըստ պատշաճի ասուրբ կոչէ ի Պատրիարքարան զծերունի Եպիսկոպոսունսն և ծայրագոյն գործակալսն, և փակեն դրունք, և սկսանի վէքիլն և կամ այլ ոք հաշուագէտ՝ ընթեռնուլ, զմասրուֆից և զիրատից քիթիւկսն յականէ յանուանէ սկսեալ ի մայիսի 1 էն, և ամ (3), ի վարդապետաց գումարէ զհիսապն, և աւարտեալ զամենայն, փակեն զԹէֆթէրսն, և կանգնին յոտին, յանէ և պետն, և առէ զհոգւոցն հանգուցելոցն և զհայր մերն՝ վասն օրհնեալ ազգիս Հայոց, կենդանեաց և ննջեցելոց, և տէրունական ուխտաւորաց եւ ամենայն ողորմութիւն տուողաց, և ներկայ գտանեցելոց գործակալաց և ուխտաւոր միաբանից, և շնորհակալ լինի զնոցանէ, և սիրայորդոր բանիւ պատուիրէ՝ մուղայէթ լինել գործոց իւրեանց։

Եւ յաջորդ տարուան հրահանգները և ընտրութիւնները լինելէ յետոյ, կըսէ յիշատակարանը.

Ապա վէքիլ հայր սուրբն (4), բացագլխով առէ զհոգւոցն յատուկ վասն Սրբազանին, և ամենայն օրհնութեամբ և գովութեամբ աջոյն սրբոյ համբոյր տալով Աստուած շատ տարի ուրախութեամբ հասուսցէ, ամեն, երանեալ պետին, և Նըստին ապա։

Անուշ, խաշուէ, չէլպէթ, կիւլապտան, պաւուրթան, և արծաթին ի խաղաղութիւն։ Եւ եթէ ունին ինչ խորհրդոյ և խօսելոյ, ի նոյն պահն առնեն և կատարեն։

Իսկ յիշատակարանին մէջ Դիոնեսիոս եպիսկոպոսին ստորագրութեան ձեւն է.

[illegible]
Դէօ. վր.
Թուական. 1251

Հետաքրքրական չէ՞ գիտնալ վերոյիշեալ միաբանական ժողովոյն արդի տարեկան կազմակերպութիւնը՝ համառօտագիծ տողերու մէջ։

Ս. Յակոբայ վանուց միաբանական տարեկան ժողովը՝ ոչ թէ մայիս 1 ին կը կատարուի այժմ, այլ Աշխարհամատրան կիրակի երեկոյեան՝ ժամերգութենէն անմիջապէս վերջը, առեան կ'ելնեն և համայն հայ ննջեցելոց հոգւոյն հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուած միջոցին, ափսէի մը մէջ գլուած միաբանական զմուռով կնքեալ տարեկանները՝ հոգեհանգիստէն վերջը, աւուր պատշաճի շարականին ծանր կերպիւ երգուելու պահուն, հաշուակալութեան դիւանի գրագիրներէն մին՝ եկեղեցւոյ մէջ կը բաժնէ բոլոր միաբանից, Պատրիարքէն սկսելով։

Ն. Ամենապատուութիւն սոյն տարեկանէն կըստանայ կէս ոսկի, այսինքն, հաւասար քրձազգեաց միաբանից, որ երբեմն քառորդ ոսկի էր։

Նոյնպէս միաբան եպիսկոպոսները կ'ընդունին տարեկան 4 ոսկի, ինչպէս և վարդապետները՝ 2 ական, Սարկաւագները՝ 1, քրձազգեացները՝ 1/2, դպիրք՝ 1/2, եւ ժառանգաւորաց վարժարանի գասականք՝ քառորդ ոսկի կ'առնուն։

Վանքին գլխաւոր հասոյթները կը կազմեն, բացի անշարժ կալուածներէն և պարբերական նուէրներէն, Տարպաս, Դուռնբայ, Վարագուլաբաց, Ճալա (5), և Եկ-- հ--ծները, որ Ս. Պատրիարքի ձեռքէն պիտի անցնին անպատճառ։

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

---

(1) Ուխտաւորաց այցելութիւններն երկու տեսակ են. արտաքին այցելութիւնք և ներքին այցելութիւնք։ Ս. Յակոբայ շուրջը կատարուածները՝ վերջին տեսակներէն են, որ բոլորովին ներքին հանգամանք մը և հրապոյր մը ունին Հայ ուխտաւորաց համար։

(2) Ժամանակակից Պատրիարքն ակնարկել կուզէ։

(3) Արդի բառով՝ Ատենադպիր է։

(4) Երուսաղէմայ Պատրիարքական փոխանորդներն երբեմն ցկեանս էին։

(5) Մեր հասկցած բառով՝ Իւղագին։

ՆԻԱԿԱՐԱՅԻ ՋՐՎԷԺԸ

[Շար. երէկի թիւէն եւ մէջ]

Ստորերկեայ ուրիշ աւելի ընդարձակ սենեակ մը սահմանուած է արտադրելու յիսուն հազար ձիու զօրութիւն մը։ Տեսակ մը նրբանցք է յիսուն մեթր երկարութեամբ և եօթը մեթր լայնութեամբ, գետնի մակերեսէն վաթսուն մեթր վար փորուած։ Այս արհեստական անդունդին խորը դարձող տասը մեծ ջրանիւներուն իւրաքանչիւրը պիտի շարժէ քառասունըվեց մեթր բարձրութեամբ ջուրի սիւնակէ մը որ կը գտնուի երկու մեթր երեսուն սանդիմեթր տրամագծով պողպատէ խողովակի մը մէջ։ Մինչեւ հիմակ այս հսկայ անիւներէն երեքը զետեղուած են և իւրաքանչիւրը հինգ հազար ձիու զօրութիւն պիտի արտադրէ, բայց դեռ սկսած չեն բանիլ և վճռական փորձերէ ետքը միայն ուրիշ եօթը ջրանիւներ պիտի բռնեն իրենց յատկացուած տեղերը։

Բոլոր այս շարժիչ զօրութիւնը արտադրելիք ջրահոսանքները պիտի վազեն երկու քիլոմեթրի մօտ փապուղիի մը մէջ, Նիակարա քաղաքին տակ փորուած։ Այս ստորերկրեայ ջրուղին բաւական հակեալ է եւ կը յանգի սահանքին միւս կողման, գետին մակերեսէն քիչ մը վար։ Փխրելի ժայռի խաւի մը մէջէն կ'անցնի և շինութեան ծախքերը հինգ միլիոն ֆրանք աւելի եղած են քան ինչ որ նշանակուած էր նախնական ծախսացուցակին մէջ, բայց սանկ գործերու մէջ պէտք է միշտ սպասել հաշուական խոշոր սխալներու։

* * *

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄԸ

Արտակարգ քանակութիւնն շարժիչ զօրութեան զոր պիտի արտադրեն ջրվէժի մօտերն հաստատուած ջրանիւները, տեղւոյ վրայ չպիտի կրնայ օգտակարապէս գործածուիլ։ Նիակարան այն պայմանով լուրջ ծառայութիւններ պիտի մատուցանէ երբ արտահանման համար գործածուի։ Հետեւապէս հարկ պիտի ըլլայ ելեկտրականութեան փոխել ջրաբաշխական սարուածներով ձեռք բերուած զօրութիւնները, գործ արդէն բացատրեցինք։

Բայց հոս առաջին դժուարութիւն մը կը ներկայանայ։ Երկրագնտիս վրայ գտնուող ամենէն հզօր ուժատու մեքենան երկու հազար ձիու զօրութիւն մը միայն ելեկտրականութեան կը փոխէ, և վերջերս Տէօփօրտի մէջ (Անգլիա) կատարուած փորձերը՝ չինելու համար ուժատու հսկայ մեքենայ մը որ ելեկտրական հոսանքի պիտի փոխէր տասն հազար ձիու զօրութիւն, բոլորովին անյաջող ելան։ Ջրվէժներու Ընկերութեան ճարտարագէտները այնքան փառասէր չեն եւ ուժատու երեք մեքենաներէն իւրաքանչիւրը զոր մտադիր են հաղորդակցութեան դնել երեք մեծ ջրանիւներուն հետ որք այսօր պատրաստ են բանելու, միայն հինգ հազար ձիու զօրութիւն կրնայ ելեկտրականութեան փոխել։

Ընդունինք որ փորձերը գոհացուցիչ արդիւնքներ տան։ Կը մնայ գիտնալ թէ ի՛նչ հեռաւորութեամբ այս ելեկտրական ահաւոր հոսանքները պիտի կրնան փոխադրուիլ՝ ճամբան առանց կորսնցնելու իրենց զօրութեան ամենամեծ մասը։ Իրաւ է որ երկու տարի է վեր Հռոմի փողոցները լուսաւորուած են ելեքտրականութեամբ զոր կարտադրեն Թիվօլիի շնորհագեղ ջրվէժներուն տակ հաստատուած ջրանիւներն և ուժատու մեքենաները։ Ելեկտրականութեան փոխուած երեք հազար ձիու զօրութիւն մը երկաթեայ թելերու վրայէ կ'անցնի Սաբինացիներու նախկին երկրին մէջէն և կը հասնի Յաւիտենական Քաղաքը առանց կրելու զգալի կորուստ մը։ Այս օրինակը բաւական քաջալերիչ է ամերիկացիներուն համար, բայց պէտք է ի նկատի առնել որ Թիվօլիի և Քաբիթօլի միջեւ քանի եօթը քիլոմեթրի հեռաւորութիւն կայ։

Պ. Պեռնարտ Պէտու յօդուած մը հրատարակած է որուն մէջ կը վերլուծէ ի Գերմանիա կատարուած փորձերուն արդիւնքներն ի մասին ելեքտրականութեան փոխանցման շատ հեռուները։ Այս յօդուածին մէջ մեծ յստակութեամբ բացատրուած են դժուարութիւններն ամենէն կարեւոր խնդիրներէ մէկուն զոր արդի գիտութիւնն ունի լուծել. գերմանացի գրագէտը կը սորվեցնէ մեզ թէ՝ երկու հարիւր ձիու զօրութեամբ ջրաբաշխական շարժիչի մը արտադրած ելեկտրական հոսանքը իր զօրութեան երրորդ մասը կը կորսնցունէ անցնելով հարիւր եօթանասունհինգ քիլոմեթր հեռաւորութենէն որ կը բաժնէ Լօֆէնի ջրվէժը, ուր ջրանիւ մըն էր հաստատուած, Ֆրանքֆորդի (Մայնի վրայ) մէջ բացուած ցուցահանդէսին շէնքէն։

* * *

ՆԻԱԿԱՐԱՅԻ ԱՊԱԳԱՆ

Իրենց գնահատումներուն մէջ ամենէն համեստ ամերիկացի ճարտարագէտները կը հաստատեն թէ Նիակարայի շարժիչ զօրութիւնը պիտի կրնան օգտակարապէս փոխադրել երկու հարիւր քառասուն քիլոմեթր հեռուն, և հետեւապէս ելեկտրանութիւն հայթայթել Պուֆալօ, Ռօչէսթըր, Սիրակուսա, Ութիք և Ալպանի քաղաքներուն։ Ուրիշներ աւելի հեռուն կը տարածեն հինգ հարիւր քիլոմեթր տեղ ահաւոր զօրութեամբ ելեկտրական հոսանքներու փոխանցումը։

Եթէ այս երազ օր մը իրականանայ, Ուաշինկթըն, Նիւ-Եօրք և գրեթէ բովանդակ Միացեալ Նահանգները պիտի գտնուին Նիակարայի յաճախորդներուն մէջ։

Ջրվէժներու ընկերութիւնը պիտի մատակարարէ երկու հարիւր հազար ձիու զօրութիւն մը. միւս կողմէ, քանատեան ընկերութիւն մը, որ արդէն կազմուած է և ամերիկացի ճարտարագէտներուն յատակագիծէն շատ աւելի յանդուգն յատակագիծ մը պիտի ի գործ դնէ, յանձն պիտի առնէ եղեր գետին տակ փորել ճշմարիտ գործարան մը ելեկտրականութեան որ երկու հարիւր յիսուն հազար ձիու զօրութիւն մը պիտի կրնայ արտադրել։ Ոչ միայն շոգեշարժ մեքենաները ա՛լ գոյութեան իրաւունք չպիտի ունենան Միացեալ-Նահանգներու ամենէն մարդաշատ մասին մէջ, այլ և լուսաւորութիւն, ջերմութիւն, խոհարարութիւն, ամեն բան ելեկտրականութեամբ պիտի ըլլայ։

Այս հրաշքները մօտաւոր ապագայի մը մէջ պիտի իրագործուի՞ն։ Պատասխանելու համար այս հարցման, գիտնալու է որ ինչ պիտի ըլլայ կորուստը ելեկտրական հոսանքին որ շատ չանցած Նիակարայի ջրվէժներէն պիտի փոխադրուի մինչեւ Պըֆալօ։

ԳԱՒԱՌԱԲԱՐԲԱՌՈՒՆ ՀԵՏ

ԱՐՏԱՍԱՆԱԿԱՆ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հայ տառերու հնչման վրայ՝ ինձ շատ անգամ պատահած էր նկատել հակասութիւններ ժողովրդական լեզուի և գրական արդի ընթերցումին միջեւ։ Երկար են մանրամասնութիւնները. մեր հետաքրքրութիւնը գլխաւորապէս գրաւած է հնչման յետագայ եղանակը, որուն բազմիցս հետաքրքրուած եմ քանի մը տարբեր գաւառաբարբառներու մէջ, որք թէեւ փոքրիկ զանազանութեամբ կը տարբերէին իրարմէ, այլ կը հաստատէին ի վաղուց ունեցած այն կարծիքս թէ՝ մեր լեզուին կարգ մը բառերու մէջ գործածուած այ—ձայնաւոր վանկը ի հնումն հնչուած լինի՝ է, այն նմանութեամբ, ինչպէս որ Ֆրանսերէնի մէջ ai կը հնչուի է։ Հնչման այս եղանակը, բացի քանի մը տեղերէ, աւելի սովորական կերպով կը գործածուի Մուշի և շրջակայ գաւառակաց մէջ, ուր՝ ըստ վկայութեան հնախօյզ գրասիրաց բազմաց՝ աւելի կենդանի և անարատ պահուած է տառերու իսկական հնչումը։

Ինչպէս յայտնի է, մեր արդի գրականութիւնը կը սորվեցնէ մեզ արտասանել հայր, մայր, սայլ, գայլ և այլ բառեր՝ տառերու իսկական հնչումով, այնպէս որ ա և յ գրերն իրենց համազօր ձայները կը հանեն։ Սակայն այսպէս չհնչէր կենդանի բարբառը։ Շատ մը գաւառաբարբառներու մէջ այ վանկ ունեցող բառերուն այ տառերը է կը հնչուին, ըստ այսմ հայր-հէր, մայր-մէր, գայլ-գէլ, եղբայր-աղբէր (զի փափուկ չէր լինէր հնչել եղբէր), լայն-լէն, այլ-էլ, այս-էս, ծայր-ծէր, խայթ-խէթ, վայր-վէր-վէրիկ, փայտ-փէտ-փէտհատ, երկայն-երկէն, և այլն և այլն։

Սոյն տարբերութիւնը կը գտնենք և բայերու հնչմանց մէջ. կայր-կէր, երթայր-երթէր, վերանայր-վերանէր, գայր-գէր, լայննար-լէննէր և այլն։

Արդի աշխարհիկ լեզուին մէջ կարգ մը բայերու յ տառը գեղչելով՝ կը հնչենք դառնայր—դառնար եւն, իսկ ժողովուրդը կ'արտասանէ դառնէր։ Նմանօրինակ անթիւ բառեր կան։ Լեզուի աղաւաղումներ շատ կան, ձայնաւոր կամ երկբարբառ վանկ մը՝ եթէ բառի մը մէջ սխալ կ'արտասանուի, ուրիշ բառի մը մէջ կը պահէ իւր բուն հնչումը, սակայն այսպէս չէ այ տառերուն հնչումը, այդ վանկը յիշեալ գաւառաբարբառներու ամեն բառերու մէջ է կը հնչուի անխտիր, և ա՛յնքան պահուած է այս արտասանութիւնը, որ հետաքրքրութիւն շարժելու իրաւունք կուտայ մեզ։ Այր (մաղարայ) կը հնչուի էր, իսկ այր-մարդը, անկէ զանազանելու համար՝ կը հնչուի-էրիկ։

Մեր ձեռնհասութենէ վեր է յարուցանել լեզուական խնդիր, իմ նպատակս այն չէ, կը փափագիմ լեզուագէտ հնախօյզներու ուշադրութիւնը հրաւիրել՝ թէ՝ անհնակա՞ն է արդեօք կարծել, որ նախնիք օի տեղ ա— երկբարբառը գործածելուն ժամանակ, կարգ մը բառերուն մէջ ալ այ տառերը չէն գործածած է հնչման փոխանակ։

Լեզուական այսպիսի նիւթեր հաւաքելը կարծեմ անօգուտ չլինիր, և չուրացուիր թէ մեր գրականութիւնը ունի տակաւին շատ մը թագուն նիւթարներու նմուշներ կենդանի բարբառին մէջ։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (130)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԵԿԻԹԵԼԷԹԻ ՀՈՐԸ

—Գործը կը դէշնայ, ծերուկ Բերսիլար, գործը կը դէշնայ։

Բերսիլար յառաջացաւ ինքն ալ խօսք առնելու համար.

—Մտիկ ըրէք. կ'երդնում որ իր անունը անկարելի է ձեզ ըսել։ Հին փոսին մէջ ես կռուեցայ մարդուն հետ՝ զայն բռնելու համար .. ճանչնալու համար... Սրիկան ինէ զօրաւոր ըլլալ... բայց խոյս տուած պահուն, բռնեցի վիզը և խածի... Մարդը հանքագործ մը ըլլալու է... Իրարու նայեցէք... Եւ եթէ ձեր մէջ կայ մէկը որուն վիզը արիւնած է, լա՛ւ, այն ատեն արձակ համարձակ կրնաք ըսել. ա՛ն է։

Գրգռուած, տենդոտ ամբոխին մէջ տարօրինակ շարժում մը տիրեց։ Բոլոր գործաւորներն իրարու նայեցան կասկածելով։ Այդ պղնձագոյն ու ջղուտ վիզերուն վրայ՝ ո՛չ ի՛նչ, վէրքի ամենափոքր նշան իսկ չկար։

Եւ յանկարծ խորին լռութեան մէջ կնոջ ձայն մը ըսաւ.

—Սա մարդը թաշկինակ մը կապած է վիզը... թող հանէ։

Կինը անծանօթ գործաւորուհի մըն էր։

Մարդը Անթօնիօն էր։

Անթօնիօ՝ իր քովն ունենալով Տիանը, որուն կծկուած ձեռքն ալ չէր թողուր եղբօրը դաստակը։

Կնոջ աղաղակէն Տիան և Անթօնիօ սարսռացին։

Եւ Տիան ըսաւ իր եղբօրը.

—Աստուած կը խնայէ ինծի՝ անձամբ քեզ ամբաստանելու տխրութիւնը։ Հիմակ գնա՛ և պաշտպանէ ինքզինքդ։

Բանուորներուն կարգերը հեռացեր էին։

Անթօնիօ երեւցաւ, խրոխտ, արհամարհոտ։

Իր անունը պտըտեցաւ բազմութեան մէջ։

—Անթօնիօ հսկողը, Անթօնիօ՛ն։

Եւ Պարթօլի որ կը հասկնար, ինքն ալ տժգունեցաւ։

Գործաւոր կնոջ ձայնը կը յաւելուր.

—Թող թաշկինակը հանէ։

Անթօնիօ յամր շարժումով մը հնազանդեցաւ։ Թաշկինակն ելաւ, երեւան հանելով արիւնոտ, լայն և խորունկ վէրքը զոր Բերսիլարին ակռաները բացած էին։

—Ի՛նքն է, ի՛նքն է։

Այս խօսքը ոռնում մը պէս պայթեցաւ բազմութեան մէջ։

Յետոյ յանկարծ ամենքն ալ լռեցին։

Գուցէ արդարացում մը կը սպասէին այս թշուառականէն։

Արդարեւ խօսեցաւ։

—Ես եմ, չեմ ուրանար։ Երկար ատենէ ի վեր գաղտնապէս կը պատրաստէի իմ արարքս... Եւ կուզէ՞ք գիտնալ պատճառը։ Վասնզի կուզէի վրէժ լուծել։

—Վրէժ լուծե՞լ, թշուառակա՛ն, եւ ո՞ւսկից։ Համբերեցինք քու զայրոյթներուդ և անիրաւութիւններուդ՝ ի սէր Պ. Պարթօլիի որուն պաշտպանեալն էիր, եւ բնաւ չէինք տրտնջար... Ամենքս ալ կ'ատէինք քեզ՝ խստութիւններուդ համար... և երբէք բան մը չըսինք... Ո՞ւսկից վրէժ կը լուծես։

Անթօնիօ բազուկն երկարեց դէպ ի Պարթօլի, անձկոտ, որ, յանցաւորի մը պէս, գլուխը կը ծռէր երիտասարդին առջեւ։

—Ասկէ՛։

—Պ. Պարթօլի՞ն։

—Հա՛յրս, ըսաւ Ֆիլիք զարմացմամբ...

Եւ խեղճ մարդուն մօտեցաւ, մինչ Տիան իր քրոջը քով կերթար։

Անթօնիօ, ուժեղ ձայնով, կը յարէր.

—Պ. Պարթօլիէն զոր կամբաստանեմ թէ ասկից քսան տարի առաջ Մանտի մօտ սպանած է հայրս, Ժօռժ տ'Էռիպօն. թէ մայրս վիշտէ մեռած է, հօրս սպանումէն քանի մը օր ետքը։

Ֆիլիք և Բլէռ Պարթօլիին ոտքը ինկած էին։

—Հա՛յր, հա՛յր, ստեց, այնպէս չէ՞։ Այս մարդը խենդ մըն է։ Խենդութիւնը միայն կրնայ արդարացնել ասանկ ամբաստանութիւն մը։

Բայց Պարթօլի կը լռէ։ Խուլ աղաղակ մը կը պտըտի ամբոխին մէջ։

Եւ Անթօնիօ, յաղթական.

—Եղեռնագործ ատեանը անպարտ արձակեց Պարթօլին՝ Պեռնար անուան ներքեւ։ Բայց, հակառակ իր անպարտ արձակմանը, Պեռնար խոստովանեցաւ իր յանցանքը... Եթէ կը ստեմ, թող երեսիս նետէ ստախօսութեանս ապացոյցը։ Կը սպասեմ։

Եւ Ֆիլիք ու Բլէռ, խելայեղ, իր առջեւ.

—Հա՛յր, հա՛յր, պատասխան տուր։ Ըսէ՛ք մեզ, ըսէք ամենուն թէ Անթօնիօ ստած է...

Պարթօլի գլուխն երերցուց։

—Անթօնիօ ճշմարտութիւնն ըսաւ։

—Մե՛ծդ Աստուած։

Եւ Բլէռ, կիսամեռ, կիյնայ Ֆիլիքի բազուկներուն մէջ։

Բայց այն ատեն, բանուորներուն մէջէն, որք այս յայտնութենէն սարսափահար, կը փախչէին զարհուրած, հզօր ձայն մը կը բարձրանայ, մրմունջներուն վրայ կը տիրէ, փողի պէս մեծապանծ։

—Անթօնիօ ստե՛ց։

Ամենքն ալ ետեւնին կը դառնան։ Պարթօլի կը սարսռայ։ Բլէռ վեր կ'առնէ գլուխը և Ֆիլիք քիչ մը կը յուսադրի։

Տիան, լուռ, Անթօնիօին քով կը սըպըրդի։

Այն ատեն ծերունի մը կը յառաջանայ, եւ երբ լամպարներու լոյսին մէջ կը գտնուի, Պարթօլի զարմացման, գերագոյն յուսոյ բացագանչութիւն մը կ'արձակէ.

—Պարոն տը Մոնթէկլո՛ն։

Պ. տը Մոնթէկլոն կը կրկնէ Անթօնիօն ցուցնելով.

—Ստե՛ց։

Անթօնիօ դատաւորին քով կը վազէ.

—Կը պնդէք որ հօրս սպանիչը Պարթօլին չէ՞։

—Կը հաստատեմ։

—Պարթօլի խոստովանեցաւ իր ոճիրը։

—Պարթօլի իր պատիւն ու կեանքը զոհեց խնայելու համար ձեր հօր սպանիչին կեանքն ու պատիւը...

—Եւ այդ սպանի՞չը։

—Մահը գիտակցական եղաւ... գիտցէք... բայց շարժառիթը... ձեր մայրն եղաւ։

—Մա՞յրս։

Եւ Անթօնիօ, բռունցքը սեղմ, աչքերն արիւնագոյն.

—Եւ ո՞վ կապացուցանէ որ դուք ալ չէք ստեր։

—Ապացոյցը դատական թուղթերուն վրայ է... ձեզի պիտի հաղորդեմ զանոնք... ապագային... երբ ձեր այսօրուան ոճրին վրայ քննութիւն կատարուի... յանո՛ւն օրինաց, կը ձերբակալեմ ձեզի...

Պարթօլի առաջ կը վազէ.

—Անթօնիօին ըրածը գձուձ բան է... գործած ոճիրը մեծ է... բայց մարդ զոհուած չէ... Աղէտն անդարմանելի է, բայց հարստութեանս միայն կը վնասէ... Կը խնդրեմ որ բոլոր հոս գտնուողները ինծի պէս ներեն...

Մեծ աղմուկ մը կը բարձրանայ.

—Ի մա՛հ, ի մա՛հ։

Տիան եղբօրը կը մօտենայ։

Անթօնիօ, կանգուն, բարձրագլուխ, մտիկ կ'ընէ անդրդուելի։

—Կը զղջա՞ս, կ'ըսէ Տիան ցած ձայնով։

—Այո... բայց չեմ վախնար...

—Կորսուա՛ծ ես... կը լսե՞ս... Պ. Պարթօլի և Պ. տը Մոնթէկլոն կրնան ներել քեզ, բայց գործաւորներուն արդար կատաղութեանը դէմ չպիտի պաշտպանեն քեզի...

—Կրնան սպանել զիս։ Չպիտի դողամ։

Այն ատեն Տիան դանակ մը կը սահեցընէ անոր ձեռքին մէջ։

—Ա՛ռ սա զէնքը... և կորի՛ր։

Անթօնիօ կ'առնէ զայն. քրոջը կը նայի։

Հասկցած է։

Քայլ մը կ'առնէ դէպ ի Պարթօլի։

Սա միակ բառը կ'ըսէ.

—Ներէ՛։

Դանակը սիրտը կը մխէ և կ'իյնայ, մեռած։

ԺՁ.

ԱՐԵՒԸ ԿԸ ՇՈՂԱՅ

Այդ արիւնոտ սիրտերը քիչ քիչ հանդարտեցան։

Անթօնիօի մահէն վեց ամիս ետքը, Բլէռ և Ֆիլիք պսակուած էին Բրատի եկեղեցիին մէջ։

Պարթօլի, հիմակ երջանիկ այն երջանկութեամբ որ իր գործն էր, և որ սակայն

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏ. 21/2 ՆՈՅՄ. 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՀ ՑԱՐԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՔ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՔ ԼԻՎԱՏԻԱՅԷ

ԼԻՎԱՏԻԱ, 1 Նոյմ. Երեկոյեան ժամ 8. — (Պաշտօնական զեկոյց.) Վեհ. Կայսրն Աղեքսանդր Գ. այսօր միջօրէէն ետքը ժամ երկուքը քառորդ անցած իր հոգին աւանդեց հանդարտօրէն։

Պերլինէ, Փարիզէ, Քոբէնհակէ, Փեդերսպուրկէ եկած հեռագիրք եւս կը ծանուցանեն թէ Վեհ. Ցարին մահուան պաշտօնական գոյժն հեռագրուած է Լիվատիայէ նոյն բառերով։

* * *

Երկու շաբաթէ ի վեր, — եթէ ոչ աւելի առաջ, — Բժշկութիւնը տուած էր իր վճիռ Աղեքսանդր Գ. Կայսեր հսկայական կազմուածը քայքայող հիւանդութեան վրայ։ Ինֆլուենզայի հետեւանք, Նստուկ կեանք, ի Պօրքի շոգեկառքէ մը սահելով մէջքի վնասուիլ, խոնաւութիւն և պաղառութիւն, մաքի չափազանց աշխատութիւն, կորովի կազմուածի մը վրայ ծայրայեղ վստահութիւն; — այս ամեն պատճառներ միանալով, երիկամունքի հիւանդութիւն յառաջ բերին, որուն ի սկզբան կարեւորութիւն չտրուեցաւ։ Արիւնը զտող այս գործիքին խանգարմամբ, արիւնն աւրուեցաւ, ախտակուցը պակսեցաւ, որուն հետեւանք եղան՝ արեան ջրութիւն, սրունքին և սրտին ուռիլը՝ ջուր լնալով թմրութիւն, և սրտի տկարութիւն։ Ասոր ալ հետեւանք եղաւ շնչահեղձութիւն, և արիւնալի թոքատապ մը վրայ գալով, ամեն բան վերջացուց. զի տարիքոտ մարդոց համար թոքատապն յաճախ վտանգաւոր է, և միշտ վտանգաւոր է հիւանդոտներու. մանաւանդ անոնց որոց սիրտը տկար է։

Աղեքսանդր Գ. ծնաւ 1845 փետր. 14/26ին։ Հետեւապէս, իր 50րդ տարւոյն մէջ կը մեռնի։ Երկրորդ որդին էր Աղեքսանդր Բ. Կայսեր, որ մեռաւ 1881 մարտ 1/13ին։ Իր անդրանիկ եղբայր Նիքոլա թոքախտէ մեռած էր, անոր թողլով ո՛չ միայն գահաժառանգութիւնն այլ և իր խօսկ նշանածը, Դանիոյ Քրիստիան թագաւորին աղջիկն, արդի կայսրուհին։ Նոյն դէպքն է որ կրկնուեցաւ Անգլիոյ արքայական գերդաստանին մէջ, ուր գահաժառանգ Կալլէսի իշխանին անդրանիկ որդին մեռնելէն ետքն, անոր նշանածին Մարի իշխանուհւոյն հետ ամուսնացաւ անոր կրտսեր եղբայրն, որ Կալլէսի իշխանէն ետքը գահաժառանգն է Անգլիոյ։

Աղեքսանդր Գ. հինգ զաւակ ունեցաւ, երեքը մանչ երկուքն աղջիկ։ Անդրանիկը, Նիքոլա Աղեքսանդրովիչ, որ իր հօր կը յաջորդէ Նիքոլա Բ. Կայսր անուամբ, 26 տարեկան է։ Իր երկրորդ եղբայր որ Կովկասու մէջ յԱպասթումն անբուժելի հիւանդութեան մը ենթարկուած կը մնայ, իր հօր կարգադրութեամբ կանխաւ հրաժարած ըլլալով գահաժառանգութենէ, Ռուսիոյ նոր գահաժառանգն է հանգուցեալ Ցարին Գ. որդին Միխայէլ, 16 տարեկան։ Մեծ աղջիկը Քսենիա որ մօտերս ամուսնացաւ, 19 տարեկան է։ և կրտսեր աղջիկն Օլկա ծնած է 1882 յունիս 11/13ին։

Աղեքսանդր Գ., որ Մեծն Պետրոսէ ի վեր Ռուսիոյ 13րդ Կայսրն է, կը վախճանի իր իշխանութեան 13րդ տարւոյն մէջ։

Իր ծանր հիւանդութեան լուրն արդէն խորունկ սրտայուզութիւն պատճառած էր բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ, և իր մահուան գոյժն անշուշտ աւելի պիտի շեշտէ համակրական և ցաւակցական զգացումներն։ Աղեքսանդր Գ. եթէ Ֆրանսացիներուն մասնաւորապէս սիրելի եղաւ՝ իր միահեծան իշխանութեամբ հանդերձ մերձենալով Ֆրանսական Հանրապետութեան և անոր հետ տեսակ մը քաղաքական համաձայնութիւն գոյացնելով, ընդհանրապէս ամեն Տէրութեանց քով համակրանք կը վայելէր իր խաղաղասիրութեան համար, միջազգային գժտութեան առարկայները պարզելու, խնդիրներ չյուզելու և միշտ յօգուտ խաղաղութեան աշխատելու պատրաստականութեամբը։

Աղեքսանդր Գ.ի քաղաքական գործերն եղան՝ իր հօր մահէն ետքն երկրին մէջ պահպանողական մտօք մուծուած չափաւորութիւններն և բնիկ արհեստագործութիւնը քաջալերելու համար ձեռք առած միջոցները, Կեդրոնական Ասիոյ մէջ ռուսական տիրապետութեան հետ ռուսական գաղթականութեան ծաւալումը, ռուսական սահմաններուն հետզհետէ Հնդկաստանի մօտենալն, այնպէս որ՝ միջակայ խանութեանց գրաւմամբ՝ այսօր Ռուսիա սահմանակից կը գտնուի Աֆղանստանի, և Հնդկական սահմաններուն դպած կը համարուի թէ՝ Թիպէթի և թէ Պելուճստանի կողմէ։ Աղեքսանդր Գ.ի օրով լաւ մինչեւ շատ մը կեդրոնական-ասիական հողեր ու ժողովուրդներ միացուեցան իր Տէրութեան հետ, գրեթէ առանց արիւնհեղութեան, եթէ ի բաց առնունք Մերվի և Բէնչտէհի արկածները։

Եւրոպիոյ մէջ Աղեքսանդր Գ. միջոց գտաւ ամեն Տէրութեանց հետ աղէկ ապրելու, այնպէս որ պահ մը յայտնի չէր թէ Գերմանիո՞յ հետ աւելի աղէկ էր թէ Ֆրանսայի հետ, և թէպէտ Քրոնշդատի ցոյցէն ի վեր, ուր անձամբ այցելեց Ֆրանսական նաւատորմը, Ֆրանքեւռուս անգիր դաշնակցութիւն մը եւրոպեան աշխարհավարութեան տիրող պարագայներէն մին ճանչուած է, բայց այս պատճառաւ վայրկեան մը չէ աւրուած Գերմանիոյ հետ։ Պիզմարք իշխան, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի մերձեցումէն գժգոհ, Ռուսիոյ դէմ առեւտրական, մաքսային և սեղանաւորական պայքար մը բացաւ. բայց Վիլհէլմ Բ. Կայսր և Քափրիվի կոմս այս մասին Աղեքսանդր Գ. բաղձանաց աւելի համաձայն քաղաքականութեան մը հետեւած ըլլալով, վերջերս տնտեսական խնդրոց վրայ եւս կատարեալ համաձայնութիւն գոյացաւ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ մէջ։ Ուրիշ երկիր մը հետ որ Ռուսիոյ հակառակ կը կարծուէր, այն է՝ Աւստրիոյ հետ, Աղեքսանդր Գ. շատ բարեկամաբար վարուեցաւ։ Եթէ այս հաշտարար քաղաքականութիւնը կ'անձնաւորենք Աղեքսանդր Գ.ի վրայ, բացայայտ իրողութեան մը կ'ակնարկենք, որուն համեմատ իր գահակալութենէն քիչ ետքն Աղեքսանդր Գ. իր երկրին թէ՝ ներքին և թէ մանաւանդ արտաքին աշխարհավարութիւնն իր ձեռաց մէջ կեդրոնացուցած էր, մինչ իր հայր այս գործը մեծ մասամբ մը Կորչաքովի իշխանին իմաստութեան թողած էր։ Գ. Կիրս, Կորչաքովի յաջորդն, Աղեքսանդր Գ. ի քով անձնական քարտուղարի մը համեստ դերին մէջ ամփոփուած կը թուէր արտաքին աշխարհի։

Իր անձնական ձիրքերով եւս Աղեքսանդր Գ. համակրանք ազդած էր երկրին մէջ և երկրէն դուրս։ Ամեն բան ուշագրաւ էր իր վրայ։ Իրեն համար թերեւս կրաւամբ ըսուած էր թէ իր երկրին ո՛չ միայն ամենէն մեծ մարդն էր, այլ և ամենէն խոշոր, ամենէն փիթխարի, ամենէն հսկայակազմ մարդն էր։ Եւ մեծ մարմնոյ մը մէջ մեծ հոգի մը կը բովանդակէր. զի իր բարեսրտութիւն, ազնուականութիւն, արդարասիրութիւն միշտ գովեստիւ յիշուած են։ Վերջին ծայր պարկեշտ, ուղղամիտ, կրօնասէր և ընտանեսէր մարդ, անհատական առաքինութեանց ճշմարիտ տիպար մ'էր իր վարած կեանքով, գահակալութենէն առաջ ալ ետքն ալ։ Այն լրագիրներ անգամ որք Ռուսիոյ քաղաքականութեան բարեկամ չեն, Ռուսիոյ կայսեր այս ընտիր հանգամանաց վրայ միշտ համակրանօք և ազնուանօք կը խօսէին, և կ'ըսէին թէ Գահոյից բարձունքէն այնպիսի առաքինութեանց օրինակը տալով, Վեհ. Աղեքսանդր Գ. հանրօգուտ ընծայած էր իր իշխանութիւն։ Բ. Ք.

Տնտեսական հարցեր

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

ՆՈՐ ՇԻՆՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒՆ ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄՆ.—ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆ ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱՑ ՎՐԱՅ.— ՏԱՍԱՆՈՐԴԱՑ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆԸ.— ԵՐԿՐԻՆ ՆԵՐՍԵՐԸ ՄՏԱԾ ԴՐԱՄԸ.— ՄԵՐ ԳԵՂԱՑԻՆԵՐՆ ՈՒ ՑՈՐԵՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ.— ԹԷ ՈՒՐԻՇ ԳԻԾԵՐ ԿՐՆԱ՞Ն ՇԻՆՈՒԻԼ Ի ՄՕՏՈՅ։

Ա.

Արեւելքի Հոկտ. 14 թուով հրատարակեցինք երկու ցուցակ, մին Թուրքիոյ ամբողջ երկաթուղեաց գիծքն ու երկայնութիւնը ճշդող, միւսը վերջին տարիներուն մէջ երկաթուղւոյ համար տրուած արտօնութիւններն և առայժմ չշինուած մասերը։

Այն ցուցակներուն հրատարակման առթիւ աւելորդ չենք համարիր ինչ ինչ ծանօթութիւններ տալ Նոր շինուած գիծերուն, անոնց արդիւնքին և յառաջիկայ տնտեսական ու հաշուական խնդիրներուն վրայ։

Յայտնի է թէ 1893—94 նիւթական տարւոյն մէջ Կայս. Կառավարութիւնն երկաթուղւոյ շինութեան համար Նոր արտօնութիւն չտուաւ, և կ'երեւի թէ որոշուած է [illegible] չյատկացնել Նոր երկաթուղիներու շինութեան, մինչեւ որ արդէն վճարուած երաշխաւորութեան գումարները չթեթեւնան և Տէրութեան գանձուն վրայէն բեռ մը չպակսի՝ շինուած գիծերուն շահագործութեան շնորհիւ։ Տնտեսական տեսակէտով իմաստուն որոշում մ'է այս. զի երկաթեայ գիծերուն աւելնալը նոյնքան բաղձալի է որքան հանրային ծախուց և ելմտից հաւասարակշիռ վիճակի մէջ մնալը։

1893 յուլիսի վերջէն մինչեւ 1894 յուլիսի վերջը 141 մղոն Նոր երկաթեայ գիծ բացուեցաւ հասարակութեան առջեւ։ (Մէկ մղոն իբր 1,600 մեթր է։) Ուրիշ գիծերու շինութիւնն ալ յառաջ տարուելու վրայ է։ Սելանիկ-Մանասթըրի գիծն աւարտեցաւ, և յունիս 2/12էն ի վեր, այն երկու քաղաքաց միջեւ կառախումբք կ'երթեւեկեն։ Գծին այն մասն որ 1893ին արդէն բացուած էր, այն է՝ 96 քիլոմեթրն, առ մէն մի քիլոմեթր 4,649 Փր. խոստ հասոյթ տուաւ։ Հետեւապէս, Կայս. Կառավարութիւնն, իր երաշխաւորած հասոյթն ամբողջացնելու համար, առ մէն մի քիլոմեթր 9,650 Փր., այսինքն ամբողջին համար 40,963 օսմ. ոսկի պիտի վճարէ։ Բայց գիծը Մանասթըր հասնելէն ի վեր, յուսալի է որ աւելի շահաւոր ըլլայ։

Մնացեալ 65 մղոն Նոր երկաթուղին Դամասկոսէ ի Մեզարիպ շինուածն է, Պէյրութ-Դամասկոս-Հօրանի գծին վրայ։ Բացումը տարւոյս մայիսի վերջը տեղի ունեցաւ։ Գծին ամբողջութիւնն աւարտելու փոյթով կ'աշխատուի այս պահուս։

Անցեալ տարի տրուած հինգ արտօնութիւններէն երկուքը շուտով կ'իրագործուին, այն է՝ Սելանիկ-Տէտէ աղաճի և Էսկի Շէհիր-Գօնեայի-գիծերուն շինութիւնն։ Առաջին գիծը կը կոչուի «Սելանիկ-Կ. Պոլսոյ միացման գիծ». 108 քիլոմեթր արդէն շինուած է և գործածելի վիճակի մէջ։ Սելանիկէ մինչեւ Սէրէս 125 մղոն է, և առաջիկայ տարւոյ յունիս ամսուն այսչափ երկայնութիւն մը գործածելի պիտի ըլլայ, մնացեալ 175 մղոնն ալ անկէ ետքը շինուելով։

Էսքի Շէհիր-Գօնեայի գծին վրայ շինութիւնք կը կատարուին մինչեւ 108 մղոն տեղ, և կը յուսացուի որ առաջին հատուածը մինչեւ Քիւթահիա (50 մղոն), կը բացուի առաջիկայ Նոյմ.ի դէպ ի վերջը։

Էնկիւրի-Գայսերիէի գծին շինութիւնը դեռ չսկսաւ. զի Կայս. կառավարութիւնը տակաւին վերջացուցած չէ այն նախնական խնդրոյ քննութիւնը թէ շինող ընկերութեան տրուած առ մէն մի քիլոմեթր երաշխաւորութեան գումարը պէտք չէ՞ զեղչել այս մասին վրայ։

Աքեա-Դամասկոսի գծին շինութիւնն սկսած է. բայց այնքան փութով յառաջ չի տարուիր, և յայտնի չէ թէ երբ կ'աւարտի։

Իսկ Դամասկոս-Պիրէճիքի գծին շինութիւնը չէ սկսած, որովհետեւ արտօնութիւն առնող ընկերութիւնը չէ յաջողած ճարել պէտք եղած դրամագլուխը։

Գալով Ալաշէհիր-Գարահիսարի գծին, որով երկաթուղւոյ հաղորդակցութիւն պիտի հաստատուի Իզմիրի և Գօնիայի միջեւ՝ Իզմիր-Գասապայի երկաթուղին ի Գարահիսար երկարելով, և հոն Էսքի-Շէհիր-Գօնեայի գծին կցելով զայն, Արեւելքի ընթերցողք այս կարեւոր ձեռնարկութեան վրայ արդէն պէտք եղած տեղեկութիւնք կարդացած են մեր ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒՆ մէջ։

Կը յիշուի թէ Իզմիրի գծին մինչեւ Գարահիսար երկարումն ստորագասուած էր Իզմիր-Գասապայի երկաթուղւոյ ընկերութեան ամեն պահանջից կարգադրման, որ այնուհետեւ պիտի դադրէր գոյութենէ, և Գարահիսարի գծին արտօնութիւնն առնող ընկերութիւնը (Գ. Նակէլմաքէրսի կազմած ընկերութիւնը) պիտի ստանձնէր նաեւ Իզմիր-Գասապայի գծին շահագործումն։ Ըստ այսմ նոր ընկերութիւնն հնոյն հետ բանակցութեան մտաւ, որոյ բաժնետերք ընդունեցին 1,436,000 անգլ. ոսկւոյ գումար մը ի գոհացում իրենց ամեն պահանջմանց։ Այս գումարը ճարելու համար հանուած պարտաթուղթք երաշխաւորեալ են 91,600 օսմ. ոսկւոյ տարեվճարով մը, և այս տարեվճար ալ ապահովուած է այժմեան երկաթուղւոյն հասոյթներով, և Այտընի Սանճագին տասանորդներով, զորս կը գանձէ Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը։ Պարտաթուղթերն հրապարակ հանուեցան յուլիս 16/28ին և փայլուն յաջողութիւն ունեցան։ Իսկ մինչեւ Գարահիսար երկարելի նոր գծին շինութեան համար կայ առ մէն մի քիլոմեթր 754 անգլ. ոսկւոյ երաշխաւորութեան գումար մը, և այս գումար ալ ապահովուած Սարուխանի և Տէնիզլիի տասանորդներով, զորս նոյն Վարչութիւն ի հաշիւ ընկերութեան կը գանձէ Նմանապէս։ Հիմակ երկրաչափական պէտք եղած քննութիւնք կը կատարուին Գարահիսարի գծին շինութեան ձեռնարկելու համար։

Հիմա գանք նոր երկաթուղիներէն յառաջ եկած տնտեսական արդիւնքին քննութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Լորտ Ռոզպէրի անցեալ շաբաթ օր ի Պրէտֆօրտ ճառախօսելով, իրեն նիւթ ըրաւ Լորտերու Ժողովն, որուն անդամ է ինքն ալ։ Ամենամեծ մասամբ պահպանողականներէ բաղկացեալ այս ժողովը կը նկատէ վտանգ մը երկրին համար, որ միշտ խնդիր կը յարուցանէ երկրին մէջ։ Արդի Նախարարութեան նպատակն է առաջիկայ Նստաշրջանին մէջ Երեսփ. Ժողովոյն առաջարկել որոշում մը, որով պիտի հաստատուին Երեսփ. Ժողովոյ իրաւունքները Լորտերու ժողովոյն պէս անպատասխանատու մարմնոյ մը դէմ, և պիտի յայտարարուի թէ երբ երկու ժողովներու մէջ անհամաձայնութիւն ծագի, վերջին խօսքն Երեսփոխանութեան ըլլայ։ Այս որոշումով մի անգամ ընդմիշտ ցոյց պիտի տրուի թէ կառավարութիւնն և Երեսփ. Ժողովն համամիտ են Սահմանադրութիւնը վերաքննելու՝ ընտրուած Ժողովոյն առաւելութիւն տալու սկզբունքով։ Եթէ Լորտերու Ժողովն այս որոշման կարեւորութիւն չտայ, կառավարութիւնն ընտրողներուն կոչում պիտի ընէ, ոչ թէ Լորտերու Ժողովը ջնջելու և Խորհրդարանը մէկ ժողովի վերածելու համար, այլ թոյլ չտալու համար որ լոկ ժառանգական իրաւունքով բազմող անդամներէ կազմեալ ժողով մը, ինչպէս է Լորտերու Ժողովն, երկրին քուէով ընտրուած ճշմարիտ ներկայացուցիչ ժողովոյ մը որոշումները փճացնէ և անոր աշխատութիւններն ամլութեան մատնէ, յօգուտ պահպանողական կուսակցութեան։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ 26 տարեկան էր երբ Պաւիէրայի Երեսփոխանութեան մէջ իր հօր յաջորդեց։ 1866ին, Աւստրիոյ և Պրուսիոյ պատերազմէն ետքն, անոնցմէ եղաւ որք կը պահանջէին Պաւիէրային յարումը Պրուսիոյ քաղաքականութեան։ (Յայտնի է թէ 1866ին Պաւիէրա Աւստրիոյ յարեալ էր ընդդէմ Պրուսիոյ։) 1866ի վերջն Հօհէնլօէ իշխան Պաւիէրայի արտաքին գործոց նախարար եղաւ։ Հաւանեցաւ հարաւային Գերմանիոյ չորս Պետութեանց մաքսային միութեան Պրուսիոյ հետ, և անդամակցեցաւ գերման Պետութեանց «Մաքսային Խորհրդարանին», որոյ փոխ-նախագահն եղաւ երեք տարի։

Հօհէնլօէ իշխան 1870 փետր. ամսուն քաշուեցաւ նախարարական պաշտօնէ, անդրալեռնականաց կողմէ իրեն դէմ մղեալ պայքարին պատճառաւ. իբրեւ անդամ Պաւիէրայի Երեսփոխանութեան, 1870 դեկտ. ամսուն քուէ տուաւ որպէս զի Պաւիէրա անդամակցի Գերմանական Կայսրութեան, և այս կերպիւ նուիրագործեց իր միշտ պաշտպանած քաղաքականութիւնը։

1871ին ընտրեցաւ փոխ-նախագահ Գերմանիոյ ժողովրդեան կողմէ ընտրուած առաջին Խորհրդարանին կամ Ռայխստագին։ Երբ Արնիմ կոմս պաշտօնանկ եղաւ Փարիզի գերմանական դեսպանութենէն և դատի ենթարկեցաւ Ֆրանսայի Միապետականաց յօրուած ցուցած ըլլալուն համար, Պիզմարք իշխան Հօհէնլօէ իշխան անոր յաջորդ կարգել տուաւ։

Պերլինի Վեհաժողովոյն մէջ, 1878ին, Պիզմարքի քով բազմած էր իբրեւ Գ. լիազօր Գերմանիոյ։ 1880ին Պ. Ֆոն Պիւլովի մահէն ետքը պահ մը արտաքին գործոց նախարար եղաւ ի Պերլին, և 1885ին կոչուեցաւ Ալզաս-Լօռէնի փոխարքայութեան փափուկ պաշտօնին։

ՈՒՐԱԽԱԼԻ ԼՈՒՐ՝ ՄԸ.— Կեղմանչկի շիճուկով Պրուսէլի հիւանդանոցին մէջ եղած փորձերն սքանչելի արդիւնք տուեր են։ Հազիւ երեք շաբթուան մէջ քսան տղայք ազատուեր են։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ մէջ քանի օրէ ի վեր հարաւային բուռն փոթորիկ կը տիրէ։ Սպանիայէն մինչեւ Իտալիոյ եզերքը մանաւանդ ծովը շատ խռովեալ է, և շոգենաւք ետ մնացած են։ Բաքէր Մէնկրէլի շոգենաւն ալ երեք օր ի Մէսինա կանգ առնուլ հարկադրուած է։ Այս իրիկուն կամ վաղը միայն Կ. Պոլիս կը սպասուի։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՔ ՑԱՐԻՆ.

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 1 Նոյմ. (Պաշտօնական զեկոյց. միջօրէէն 3 ժամ առաջ). Ցարը չքնացաւ այս գիշեր։ Շատ դժուարաւ շունչ կ'առնուր։ Սրտին շարժումներն եւս քան զեւս կը տկարանան։ Աղետալի վախճանէ մը կը վախցուի։

ՄԱՀ ՑԱՐԻՆ

ՆՈՐ ԿԱՅՍՐՆ ՌՈՒՍԻՈՅ

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 1 Նոյմ. Կէս օրէ.— Վեհ. Ցարն հանդարտօրէն աւանդեց իր հոգին՝ իր անձնական վիճակին կատարեալ գիտակցութեամբ, և շրջապատեալ իր համայն վշտահար գերդաստանով։ Կայսերական դրօշն որ կը ծածանէր դղեկին վրայ՝ անմիջապէս իջուցին կայմին կիսուն վրայ, և վայրկեանէ ի վայրկեան թնդանօթք սկսան արձակուիլ։

Գահաժառանգն ՆԻՔՈԼԱ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐՈՎԻՉ, համայն Ռուսիոյ կայսր ըլլալով, կէս գիշերէն չորս ժամ ետքը Լիվատիայի պալատան եկեղեցւոյ հրապարակին վրայ ընդունեց Նախ մեծ-դուքսերուն, յետոյ պալատականաց և ապա իր հետեւորդաց հաւատարմութեան և հնազանդութեան երդումը։

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 1 Նոյմ.— Պաշտօնաբերը կը գրէ թէ Ցարն հոկտ. 9/21ին հաղորդուեցաւ։ Յաջորդ օրն եկաւ Ալիս իշխանուհին։ Կայսրը շատ զգացուեցաւ։ Յորէ անտի, հիւանդութիւնը ծանրացաւ։ Հակառակ իր ծանր հիւանդութեան, Ցարը շարունակեց զբաղիլ պետական գործերով։ Ընթացիկ գործերն յանձնեց Ցարեւիչին, և կարեւորագոյն գործերուն վրայ ինք ըրաւ տնօրինութիւնները ցվերջ։

ՓԱՐԻԶ, 1.—Կալլէսի իշխանն և իշխանուհին առտու անցան Լիվատիա երթալով։ (Ուրեմն չհասան հոգեվարքին)։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Հմայեակ Սրբազան երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Ն. Գերապատուութիւն յետոյ Արտաքինի պաշտօնատունն երթալով, տեսակցեցաւ Դատական Նախարար Վսեմ. Րիզա փաշայի հետ,

Մայր Եկեղեցւոյ Թաղական խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ կիրակի, Գիւտ Խաչի տօնին առթիւ, Պատրիարքական Գեր. Տեղապահ Սրբազանն հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ի հոգեւոր մխիթարութիւն ժողովրդեան։

«ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԱՒԵՏԱՐԱՆ»

Ո և է թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար, Աշխարհաբար Աւետարան անուն երկասիրութեանս առաջին թերթը ջնջելով այժմ, սապէս վերատպած եմ.

«Աւետարանն է որ կը վարդապետէ «թէ Մէկ Աստուած կայ՝ երեք անձնաւո-«րութեամբ, Հայր Աստուած, Որդի Աս-«տուած և Հոգի Աստուած (Մատթ. ԻԸ. 19)։

ՎԱՀԱՆ ՎՐ. ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ
20 Հոկտ. 1894
Կ. Պոլիս

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Ելմտական Նախարարութեան հին հաշիւներու հաշուակալ անուանեցաւ տասանորդի եւ տուրքերու ընդհանուր վարչութեան օգնական Հագգը էֆէնտի։

Սելանիկի Նահանգին Տեֆթերտարը անուանեցաւ Մուսթաֆա պէյ, Նախորդ Տեֆթերտար Գասըմ էֆէնտիի։

Այս պաշտօնեայք կատարեցին օրինական երդումը։

Արքունի տպարանին տնօրէն անուանեցաւ Նիւթական Նախարարութեան քննիչ ժողովոյ անդամներէն Սալահէտտին պէյ, որ կատարեց օրինական երդումը։

Այտընի Նահանգին Իօտէմիշ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Հիւսնի պէյ, գայմագամ Չէշմէի, որուն յաջորդեց Ճէմալ պէյ, գայմագամ Նազիլլիի, և ասոր յաջորդեց Հագգը էֆէնտի, գայմագամ Իօտէմիշի։ Գրուեցաւ տեղական կառավարութեան որ այդ պաշտօնեայք կատարեն օրինական երդումը։

Ատանայի Իչիլ գաւառին Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Մուսթաֆա Սապրի էֆէնտի, Նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի Նախնական դատարանի Բրէզրենի։

Գըրգքիլիսէ գաւառին Նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Իպրահիմ Խալիլ պէյ, ընդհանուր դատախազի օգնական Նախնական դատարանին Վիզէ գաւառակին, որուն յաջորդեց Դատական նախարարութեան վճռագրութեանց դիւանի քարտուղարներէն Իրաւագիտական վարժարանի Նախկին շրջանաւարտ Սիւլէյման էֆէնտի։ Ասոնցմէ Մուսթաֆա Խայրի ու Սիւլէյման էֆէնտիները կատարեցին օրինական երդումն, իսկ Իպրահիմ Խալիլ պէյի համար գրուեցաւ տեղական կառավարութեան։

Սպարապետի Դրան դատական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Միւշիր Մէհմէտ փաշա, նախագահ հեծելազօրաց ճիւղին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒՄ.—Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց Նպաստամատոյց յանձնաժողովը մինչեւ երեկ հետեւեալ գումարները գանձած է ի նպաստ երկրաշարժէն վնասելոց.

	Ղրշ. Փր.
Գումար նախորդ ցուցակի	6,164,134
Պէրութի նահանգէն ու շըրջակայներէն	159,218
Հալէպի նահանգէն ու շըրջակայներէն	142,694
Պասրայի նահանգէն ու շըրջակայներէն	34,073
Եանինայի նահանգէն ու շըրջակայներէն	10,146
Սըվազի նահանգէն ու շըրջակայներէն	27,816.30
Աֆրիկեան Տրիպոլիէն	35,675
Տիարպէքիրէն	23,423
Զահլէէն	3,838.20
Գօզմա Քագիրգա ընկերութիւն	540
Ժիլլօրօզը	54
Մատրիտի գերմանական դեսպան Պ. Ռատօվից	2,365
Գահիրէ բնակող Ալի Քեամիլ էֆէնտի	122
Վաճառական Կամաարական Եղբարք	226
Լազարօ Բօլլաս էֆէնտի	108
Տուխանիրգատէ Մէհմէտ և Թէվֆիք էֆէնտի	108
Կերպասի վաճառական Մէհմէտ Սալիհ էֆէնտի	216
Գումար	6,604,747.10

⁂

Նոյն յանձնաժողովը 181,368 ղրուշ բաշխած է Գալիպօլիի գաւառակին մէջ գտնուող 382 կարօտելոց, որք երկրաշարժէն վնասուած էին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ վարժարանին տնօրէն կարգուած է Եանինայի նահանգին կրթական տնօրէն Սալիհ պէյ, որ պիտի վարէ նաեւ առեւտրական պատմութեան և տնտեսագիտութեան ուսուցչի պաշտօնը։

Նոյն վարժարանին ֆրանսերէնի, առեւտրական թղթակցութեանց և թարգմանութեան ուսուցիչ կարգուած է Սուլթանիյէ վարժարանին թարգմանութեան ուսուցիչ Սալիհ պէյ։

Հանքաբանութեան, երկրաբանութեան, բնագիտութեան և քիմիագիտութեան ուսուցիչ՝ կայս. Թանգարանին տնօրէնի օգնական Խալիլ պէյ։

Առեւտրական աշխարհագրութեան ուսուցիչ՝ բարձրագոյն Նախակրթարանաց վարչութեան տնօրէն Ազմի պէյ՝

Ասոնք կատարեցին օրինական երդումը։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ. — Ամերիկեան դեսպան Պ. Ա. Թէրրըլ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

ՊԱՒԻԵՐԱՅԻ Րուբրէխթ իշխանն երէկ Կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի հետ Պոլսոյ կողմն անցնելով այցելեց Այասոֆիայի, Սուլթան Ահմէտի, Գաւրիյէի ու Ֆաթիհի մզկիթներն ինչպէս նաեւ Պին-Պիր-Տիրէկը։ Իշխանը վաղը և կամ երեքշաբթի օր պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

այնչափ տառապեցուցած էր զինքը, այլ եւս չէր յիշեր երբեմնի երազները։

Բլէզ իր աղջիկը պիտի ըլլար փոխանակ իր կինն ըլլալու։

Իրաւ, աղէտին գիշերը, երբ իմացած էր իր զաւկին ու Բլէզի յայտնութիւնը, սոսկալի եղած էր իր հէք սիրտին տանջանքը։

Ուզած էր հանքին փլատակներուն ներքեւ թաղուիլ, ջախջախելու համար իր սիրտը, զերծ մնալու համար այդ չարչարանքէն։

Համակամութիւնը տիրած էր իր վրայ։

Եւ հարսնիքին օրը, իրաւցունէ առանց թագուն մտածման կրցաւ ըսել մանկամարդ աղջկան որ իր զաւկին կինը պիտի ըլլար.

—Կատարելապէս երջանիկ եմ։

Յաջորդ օրը, ստուեր մը եկաւ սպրդիլ այդ երջանկութեան մէջ։

Տիան ըսաւ իրեն.

—Վանք մտնել կուզեմ։

Որոշումը անխախտ եղաւ։ Մեղմիւ ընդդիմացաւ ամեն պաղատանքներու։

Հարկ եղաւ տեղի տալ։

Բերոսիար և Ժաքթէն, Անթօնիօի մահէն քանի մը օր ետքը, եկած էին գտնել Պարթոլին։

Պատմած էին անոր իրենց անցուցած անձկութիւնները, իրենց բարոյական թշուառութիւնը, յորմէ հետէ Պարթոլին առատաձեռնութիւնը հարուստ ըրած էր զիրենք։ Եւ ետ տուած էին իրենց հարստութիւնը։

Պարթոլի չէր ուզեր ընդունիլ։

Սաստկապէս պնդեցին.

—Իրաւ որ կը նեղէք մեզի, ըսաւ Ժաքթէն։

—Եւ յետոյ վստահ ենք որ երբ ապահով ըլլաք թէ պարկեշտ մարդեր ենք, պիտի հաճիք թերեւս փոքր դրամագլուխ մը գտնել մեզի՝ ձեր քով։

—Փոքր դրամագլուխ մը ոչ շատ ծանր, աւարկեց Ժաքթէն։

Պարթոլի կը ժպտէր.

—Դուք ազնիւ մարդիկ էք, ըսաւ։ Պարտիզպանի պաշտօնը պարապ է դղեակին մէջ... ձենէ մէկուն համար...

—Քեզի, Բերոսիար... պարտիզպանութիւնը շատ տաժանելի է ինծի համար, ըսաւ Ժաքթէն։

—Գործը մէջերնիդ կը բաժնէք... ըսաւ Պարթոլի, միշտ ժպտուն։

—Գործիս կուգայ, յարեց Ժաքթէն... Բերոսիար ամեն բան պիտի ընէ։

Եւ ընկերոջը դառնալով.

—Ապահով էր որ պիտի համաձայնինք... Եւ ապացո՞յցը... Այսօր ի՞նչ է։

—Երկուշաբթի։

—Երկուշաբթի օրերը երբեք չեմ բանիր...։

ՎԵՐՋ

Թարգմանեց Ն.

ԿԵՂԾ ԲՐՕՄԷՆԵՐԸ.— Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան քարտուղարներէն Րաշիտ պէյ քարտուղար կարգուած է Ղալաթիոյ Պօրսային վարչութեան, փոխանակ Սմէլիանոսի, որ կեղծ բրօմէններու խնդրոյն համար բանտարկուած է։ Նոյն վարչութեան հաշուեքննիչ կարգուած է Թընկըրեան Մկրտիչ էֆէնտի։

Կեղծ բրօմէններու խնդրոյն վերաբերեալ քննութեանց տեղեկագիրը Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին կողմէ յանձնուած են Պետական Խորհրդոյ, որ ղրկած է զայնս իր Նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազին։

Ոստիկանութեան Դուռն երէկ Նախնական դատարանին յանձնեց՝ Սմէլիանոսի մեղսակից լումայափոխին նկատմամբ կատարուած քննութեանց տեղեկագիրը։ Ատոնց արարքը իբրեւ նենգութիւն նկատուած եւ հարցաքննիչ դատաւոր Քէմալ պէյի յանձնուած է անոնց հարցաքննութիւնը։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ կառավարութիւնը Առիւծու և Արեգական պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է Տրապիզոնի կուսակալութեան թարգման Անաստ էֆէնտիի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

ՄԷՔՔԷԻ էմիր Աւնիւրրէֆիք փաշա, Հիճազի կուսակալ Հասան փաշա և նահանգին պաշտօնեայք, որք ամառուան եղանակին համար Թաիֆ կը գտնուէին, Մէքքէ վերադարձեր են։

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿ.— 1666 դրուշի հանգստեան ամսաթոշակ յատկացուած է Գարահիսարը Շարգիի նախորդ կառավարիչ Մէհմէտ Շաքիր էֆէնտիի, 1009 դրուշ՝ Խոփինէի վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Ահմէտ Սայիտ էֆէնտիի և 875՝ Պիրէճիկի նախորդ գայմագամ Ապտիւլլաթիֆ Լութֆի էֆէնտիի։

ՈՒՐՖԱՅԻ նորընտիր կառավարիչ Հասան պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ժամներ է։

ԲԵՐԱՅԻ զօրանոցին մէջ մզկիթի մը շինութեան ձեռնարկուած է։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանին որդին Պ. Տիմիտրի Նէլիտօֆ, քարտուղար Վիէննայի ռուսական դեսպանատան, երէկ իրիկուն մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս դէպի իր պաշտօնավայրը։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քաթալանիի որդին, որ իր դպրոցական արձակուրդը մայրաքաղաքս անցուցած էր, առջի օրը Պրինտիզի ուղեւորեցաւ ուսկից Ֆիօրէնցա պիտի երթայ իր ուսմունքը կատարելագործելու։

ՁԿՆԱՐԱՆԸ.— Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան գեր-տնօրէն Ալի պէյի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը որ պաշտօն ունի հարկ դատուած բարեփոխումները ներմուծել ձկնարանի կանոնագրին մէջ, երկու նիստ եւս պիտի ընէ աւարտելու համար իր աշխատութիւնները եւ իր տեղեկագիրը ներկայելու համար Հանրային Պարտուց վարչութեան որ, իր կարգին, պիտի ուսումնասիրէ խնդիրը։

Այս բարեփոխումներ, մասնաւորաց շահերը պաշտպանելով հանդերձ, նպաստաւոր արդիւնք պիտի ունենան ելմտական Գանձուն ու Հանրային Պարտուց համար։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլսոյ կուսակալ Ահմէտ Րասիմ փաշա, որ հիւանդ էր, ապաքիներ և իր պաշտօնին գլուխն անցեր է։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Ինէկէօլ գաւառակին մէջ տիրող երաշտութեան պատճառաւ անտառներուն մէջ հրդեհներ ծագեր են, սակայն առաջքն առնուեր է։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Պ. Միթիլինէօ առջի օրը արքունի Փողերանոցն երթալով մեքենաներու սրահներն այցելեց և գնահատեց այդ հաստատութեան կանոնաւոր վիճակը։

ԳԱՀԻՐԷԻ մէջ յառաջիկայ հինգշաբթի օր տեղի պիտի ունենայ Եգիպտոսի Խտիվ Բարձր. Ապպաս փաշայի քրոջ ամուսնութիւնը՝ արարողապետ Թօսուն փաշայի որդւոյն Ճէմիլ փաշայի հետ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ պարտուց վարչութեան նոր շէնքին, ի Պոլիս Ճագալօղլը, շինութիւնը փութով առաջ կը տարուի։ Ճարտարապետներու յանձնաժողով մը կը զբաղի այդ շէնքին ներքին կահաւորման խնդրով։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը կառավարական բոլոր պաշտօնատանց պիտի ղրկէ տպագրեալ ցանկեր, ուր պիտի նշանակուին 1310 տարւոյ հասութից ու ծախուց հաշուեկշիռները։

ՀՐԴԵՀ.— Գօնեայի Եէլվաճ գիւղաքաղաքի շուկային մէջ երեքշաբթի գիշեր հրդեհ ծագելով հարիւրէ աւելի տուներ ու խանութներ այրեր են։ Բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չէ պատահած։

ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ Մանիաս գիւղախումբին և Պազճըլար գիւղին մէջ կասկածելի հիւանդութեան դէպքեր պատահած ըլլալով, այդ տեղեր շղթայի տակ առնուած են։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.— Պիղայի Լաբսէքի անուն տեղը գիւղացւոց կողմէ պեղումներ կատարուած պահուն պատ մը կտոր գտնուեր է մօզայիքով զարդարուած։ Կայս. Թանգարանի տեսչութեան կողմէ գրուած է տեղական կառավարութեան՝ պահպանութեան տակ առնուլ այդ հնութիւնը։

ՄԻՏԻԼԼԻՆ կը հեռագրեն թէ Միջերկրականի անգլիական նաւատորմէն երեք մարտանաւեր չորեքշաբթի իրիկուն կղզւոյն նաւահանգիստը ժամներ են։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ մէջ կազմեալ այն յանձնաժողովն, որ Թուրքիոյ ներքին բերքերու վարկը բարձրացնելու համար խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, երէկ եւս ի նիստ գումարուեցաւ։

ԻՒՆԻՕՆ ապահովագրական ընկերութեան Կ. Պոլսոյ տնօրէնութիւնը Իզմիրի և շրջակայից համար գործակալութիւն մը հաստատել փափաքելով, տեղւոյն ծանօթ և պատուաւոր ազգայիններէն [illegible] Յովհաննէս էֆ. Պուլուղեանը գործակալ կարգած է ապահովագրութեան կենաց ճիւղին համար։

ՆԱՒԱՅԻՆ գնդապետ Հաճի Րիֆաթ պէյ, որ Հիճազի կուսակալ Հասան փաշայի շնորհեալ Վէզիրութեան աստիճանը վաւերացնող կայս. Մէնշուրը պիտի տանի, մէկ քանի օրէն Ճիտտէ պիտի ուղեւորի Մախսուսէի Պահրը Ճէզիր շոգենաւով։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ հաշւոյն Անգլիայէն նոր բերուած Հայտար Փաշա շոգենաւն երէկ փորձ մը կատարեց մինչեւ Մեծ կղզի և տեսնուեցաւ թէ պահանջուած արագութիւնն ունի։ Այդ շոգենաւ մէկ քանի օրէն կղզիներու գծին վրայ պիտի երթեւեկէ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ այն յանձնաժողովն, որ ծխախոտի Րէժիի վերաբերեալ ինչ ինչ խնդիրներու համար խորհրդակցութիւններ կը կատարէր, իր պաշտօնն աւարտած է և տեղեկագիրը պիտի պատրաստէ։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութեան բարձրագոյն ժողովին երկրորդ քարտուղար Հագգը պէյ ծրագիր մը պատրաստած է՝ խուլհամրերու և կոյրերու վարժարանին նկատմամբ ինչ ինչ բարեփոխումներ ի գործ դնելու համար։

ՄԱՐՏԻՆ գաւառէն երկրորդ անգամ ըլլալով 8000 դրշ. ղրկուած է ի նպաստ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժէն վնասելոց։

Պրուսայէն ալ երկրորդ անգամ ըլլալով 10,000 դրշ. ղրկուած է միեւնոյն նպատակով։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.— Երէկ Րումէլիի երկաթուղիով մայրաքաղաքս եկան Թաթար Բազարճըքցի 166 գաղթականներ։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը հեռագրեն թէ համանուն ծոյին մէջ գտնուած Այիտոնիսոս վանքին սեպհական անտառներն անցեալ ուրբաթ գիշերուընէ ի վեր կայրին։

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ երկրաչափական վարժարանի նախկին շրջանաւարտներէն նոյն վարժարանին ճարտարապետական ճիւղին ուսուցիչ Քէմալէտտին էֆէնտի Պերլին պիտի ղրկուի, իր ուսումը կատարելագործելու համար։

ՌՈՒՍԻԱՅԷ բերուած բոլոր անասունք Պոլսոյ մաքսատան մէջ պիտի քննուին անասնաբոյժերու կողմէ, որովհետեւ հոն անասնոց հիւանդութիւն երեւան ելած է։

ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ.— Անգլիական Լամբըրտօն շոգենաւը որ նախընթաց օր Վոսփորէն անցաւ Միջերկրական երթալու համար, Սեւ ծովէն եկած ատենը, Վոսփորի բերանէն 45 մղոն հեռուն պատահեր է օսմանեան առագաստանաւի մը որ օգնութիւն խնդրելու նշաններ կընէր։ Լամբըրտօն անոր մօտենալով, տեսաւ որ նաւաստիք յուսահատ վիճակի մէջ կը գտնուէին, վասնզի ուտելիքը և ջուրը սպառած էին, և անսուաղութեան մատնուած էին խեղճերը։ Նաւապետ Մօֆա հարկ եղածն հայթայթեց մարդասիրաբար։

—Ֆրանսական, ռուսական և աւստրիական դեսպանատանց պահականաւերը՝ Բէդրէլ, Քօլխիտ և Թօրոս Թարապիայի ծովախորշէն Թօփխանէի առջեւ եկած խարսխած են։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Տիմիթրի անուն ձկնորս մը, որ ի Ֆէնէր ձկնարանի պաշտօնեայ Էմին էֆէնտին սպաննած էր։ Տիմիթրիի արարքը հաստատուած ըլլալով, դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

Տե՛ս չորրորդ երես ԲՈՒԷՆԹԱՆԻ մեծ վաճառատան ծանուցումը։

«ՋԷՄԻՐԷ»

Չուխաճեան էֆէնտիի ծանօթ օբէրան, որ ինչպէս ժամանակին ծանուցած ենք, հիմնական բարեփոխումներ կրած է հեղինակին կողմէ ու իտալերէնի թարգմանուած, ի մօտոյ պիտի ներկայացուի Բօնքօրտիայի մէջ, որ ձմեռնային թատրոնի վերածուած է։ Ֆրանձինի խումբը խղճամիտ պատրաստութիւններ կը տեսնէ հայ երաժշտապետին չքնաղ գործը ներկայացնելու համար։ Այս առթիւ, հետեւեալը կը գրէ Լ. Հէւէտ իր երաժշտական բաժնին մէջ.

Կը լսենք թէ երաժշտապետ Չուխաճեան բանակցութեան մէջ է Պ. Ֆրանձինիի հետ իր Ջէմիրէ օբերան ներկայացնելու համար։ Ջէմիրէն, որ գրեթէ երեք տարի առաջ Ֆրանսական Նոր Թատրոնին մէջ ներկայացուեցաւ հանգուցեալ Բլօնիւսի թատերախումբին կողմէ, մեծ յաջողութիւն գրաւած էր, որ աւելի փայլուն պիտի ըլլար եթէ յիշեալ թատերախումբը կարենար ունենալ գեղարուեստական տեսարաններուն տարրերը,—այս տեսակ թատերախաղի համար անհրաժեշտ տարրեր։

Ջէմիրէն այն ատենը օբերէթ էր։ Անկից ի վեր, երաժշտապետը, փոփոխած է նուագատետրը, կրճատ, պակսեցուցած, կարգի դրած, նորացուցած գրեթէ, մեծ նուագացուցակի հեղինակութիւն մը արտադրելու աստիճան, համբաւաւոր օբերէթներու զուգընթաց երթալու արժանի։ Ջէմիրէի երաժշտութիւնն հարուստ է, տրամադիքական զօրութեամբ։ Մեղեդիները լի են շնորհով և զգայուն մրմնջերգներով. դիւթիչ, եզական հատուածներ կան։ Չուխաճեան գերազանց կը հանդիսանայ ազդեցիկ, մեծատարած հատուածներու մէջ, և իր նուագախմբական զուգադրութիւնները յոյժ հմտալից են։ Ասոր վրայ աւելցուցէք [illegible] պայթ մը և արեւելեան նուագներ զորս երաժշտապետը յաջողապէս կրցած է ցանցնել աստ անդ. այս եղանակներ կորօրեն զմեզ արեւելեան քաղցր երազանքով։ Գալով թատերախաղի նիւթին, յոյժ շնորհալի է եւ մանաւանդ յոյժ գիւթական։ Այն խնամեալ բեմայարդարութեամբ որուն գաղտնիքը գիտէ Պ. Ֆրանձինի և աջակցութեամբ ճարտար նուագապետ Պ. Բօրասօրիի, Ջէմիրէն կոչուած է փայլուն յաջողութիւն ունենալու։

Ռումանիոյ Ռոման քաղաքէն կը գրեն մեզ.

Քաղաքիս ամեն դասակարգի ազգայինք խնդակցութեան ընդհանուր զգացում մը ունեցան հարսանեաց հանդէսի մը առթիւ որ կը միացունէր առաջնակարգ հայ ընտանիք մը՝ ռումանական մեծ ընտանիքի մը հետ։ Պ. Վարդերես Գ. Ջունդ, հանգուցեալ մեծահարուստ կալուածատիրոջ որդին, ամուսնացաւ Օր. Էլիզ Քաբըրիի հետ, դուստր Պառոն Նիքօլա Քաբըրիի։ Հարսանեաց հանդէսին ներկայ էին ոչ միայն մերայինք, այլեւ ռումանացի երեւելիք։

Պսակի խորհուրդը կատարուեցաւ մեր եկեղեցւոյն մէջ, տեղւոյս հայ քահանային ձեռամբ, կնքահայրութեամբ ասպետ Ջունդի որ Ամերիկա գտնուած ժամանակը յատկապէս հրաւիրուած ըլլալով՝ իբրեւ երիցագոյն անդամ փեսային ընտանեաց, խոստացած էր գալ և կատարած էր իր խոստումը։

Իրիկունը, Պառոն տը Քաբըրի իր հոյակապ բնակարանի չորս մեծ սրահներուն մէջ կը համախմբէր ընտրեալ բազմութիւն մը հրաւիրելոց որոց սեղան կը տրուէր. գիշերը չքեղ պալահանդէս մը տեղի ունեցաւ։

Ջունդ ընտանիքը հարիւրաւոր հեռագրեր ստացած էր մօտաւոր ու հեռաւոր քաղաքներէ, ի նշան խնդակցութեան։

Այս առթիւ աւելորդ չըլլայ գուցէ հակիրճ տեղեկութիւն մը տալ մեր եկեղեցական ու դպրոցական վիճակին վրայ։ Եկեղեցասէր ու կրթասէր հայ վաճառական մը, որ մեռած է այժմ, Թէոդորոս Սողոմոն, իր կենդանութեանը հիմնապէս նորոգել ետք մեր եկեղեցին՝ հաստակառոյց ու հոյակապ դպրոց մը կանգնեց իր ծախուք և 50,000 ֆրանքի գումար մը կտակեց, որուն տոկոսը յատկացուած է հայ լեզուի ուսուցման՝ յիշեալ վարժարանին բէջ։ Հայ բարերարներու համեստ շարքին մէջ՝ կրնայ իր արժանաւոր տեղն ունենալ բարեյիշատակ Թէոդորոս Սողոմոնի անունը որ քիչերուն ծանօթ է։

Դժբախտաբար յիշեալ վարժարանը յաճախող աշակերտաց մեծագոյն մասը ռումանացիներ ու հրեաներ են քան թէ հայեր, որոնք ռումանական վարժարանները կը յաճախեն՝ լիսէներու և գիմնազիոններու պատրաստուելու համար։

Կ'արժէ, ուրիշ առթիւ, գրել այս խնդրոյն վրայ։

ԱՐԴԷԶԵԱՆ ՀՈՐԵՐ

Վերջին մաս

Կրընէլի հորին բացման համար գործածուած գլխաւոր գործիքը՝ երկաթեայ ձողուններու վրայ հաստատուած տեսակ մը խցահան էր։ Այն ժամանակին գործածուած անկատար նախնական մեքենայից ետքէն կատարելագործումը, շոգւոյ իբրեւ շարժիչ զօրութիւն կիրառումը, թոյլ տուին բանալ, աւելի շատ արագութեամբ, Բասսիի հորերը։ Գերմանացի ճարտարագէտ Պ. Քինտ ձեռնարկեց այս հորի աշխատութեանց որք 1855 թուականին սկըսելով 1861 սեպտ. 24ին միայն աւարտեցան. աւելի ցաւալի քան Կրընէլի հորին բացման ատեն պատահած ցաւալի արկածի մը պատճառաւ Պ. Քինտ երկու տարի չարունակ ստիպուեցաւ դադրեցնել աշխատութիւնը։

Բասսիի հորը — որոյ խորութիւնը 586 մեթր է — մինչեւ 250 մեթր խորութեամբ պատերը կաղնիէ փայտերով ամրացած և մինչեւ յատակը երկաթեայ խողովակ մը զետեղուած է։ Իսկզբան, 24 ժամու մէջ, 15,000 մեթր խորանարդ ջուր արտադրած և ընդհուպ 20,000 մեթր խորանարդի բարձրացած է. ուրպէս Կրընէլի հորին մէջ հոս ալ ջրոյ բարեխառնութիւնը գետնէն դուրս ցայտած ժամանակ 28° է։

Բասսիի հորին պեղումը մեծապէս ազդած է Կրընէլի հորին արտադրութեանը վրայ որ 900էն 540 մեթր խորանարդի իջած է 24 ժամու մէջ։ Նոյնպէս Բասսիի հորը, այժմ հաւասարակշռեալ, կարտադրէ մի միայն 8000 մեթր խորանարդ ջուր 24 ժամու մէջ։

Երկու նոր արդէզեան հորեր ալ բացուեցան ի Բարիզ, 1864 և 1866 թուականներուն։

Ջրաբեր խաւերն որք Բարիզի այս արդէզեան հորերուն կը մատակարարեն առատ ջուր, չունին 240 քիլոմեթրէն պակաս տարածութիւն։ Ասոցի խաւը որ կը գտնուի կաւի և անթափանցելի կրի խաւի մը մէջ զետեղուած, կը սկսի Լանկրի սարահարթէն, աւելի քան 400 մեթր բարձր Բարիզ քաղաքէն որուն յատակը կը զտուի ջուրը և կը կազմուի ջրամբար մը բաւական ընդարձակ տարածութեամբ։

Արակօյի Տնօրէնութեամբ կազմեալ մասնագիտաց կողմանէ կատարուած այս գետնոց ուսումնասիրութիւնք աշխատութեան ձեռնարկելէ առաջ որոշած և ծանօթացուցած էին արդէն այս դիրքը և արդիւնքը։

Ֆրանսայէն դուրս ուրիշ երկիրներու մէջ ալ կը գտնուին կարեւոր արդէզեան հորեր որոց կարեւորն ու նշանաւորն է Մանտորֆի արդէզեան հորը, ի Լիւքսէմպուրկ, 730 մեթր խորութեամբ։

Թրոփալկըր Սքուայրի աղբիւրներուն, ի Լոնտոն, ջուր մատակարարած են, 1844 թուականէն ի վեր, երկու արդէզեան հորեր որոց իւրաքանչիւրն ունին 131 մեթր խորութիւն։

Վերջապէս, 1856 թուականէն ի վեր, շատ մը արդէզեան հորեր բացուած են այն գաւառներն ուր ջրի պակասութիւնը անմատչելի ըրած և մատնած էր անմարդաբնակութեան, մասնաւորաբար ի Սահարա և ի Ստորին Քալիֆօրնիա։

Ալճէրիոյ Սահարայի մէջ մանաւանդ, արդէզեան հորերու բացումը անհուն բարիք արտադրեց, անջրդի ովասիսներ հրաշալի արագութեամբ սկսան ծաղկիլ։

Ցարենք նաեւ թէ, վերջացնելով սոյն տեղեկութիւններն ի մասին Արդէզեան հորերու, այն երկիրներուն մէջ զորս ջրամբարք նուազ խոր են, արդէզեան հորերն յաճախ իբր աղբիւր շոգեշարժ զօրութեան գործածուած են շատ անգամ։

([illegible])

ԱԶԳ. ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԷՆ ԵՒ ՄԷԱՐԻՖԷՆ
ՎԱՒԵՐԱՑԵԱԼ ԴԱՍԱԳՐԵԱՆՔ
ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

1.—Համառօտ Օսմ. Պատմութիւն 100 փարա
2. Ընդարձակ Աշխարհագրութիւն Բնական, Քաղաքական եւ Առեւտրական՝ ի պէտս բարձրագոյն նախակրթարանաց 6 դրուշ
3.—Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն՝ Բնական եւ Քաղաքական՝ ի պէտս միջնակարգ նախակրթարանաց 4½ դրուշ
4.—Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն Բնական Քաղաքական եւ Ուսումնական՝ ի պէտս տարրական նախակրթարանաց եւ համաձայն կազմական կանոնագրի Ուսումն. Խորհրդոյ 2½ դրուշ

161 3–8

ՏՊԱՐԱՆ, ԼԻԹՈԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
ԵՒ
ԳՐԱՏՈՒՆ
Գ. Պաղտատլեան

ՆՈՐ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1895
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բուն օրացոյց եւ Տօմարական գիտելիք, ճըշգրիտ, ըստ կարգաւորութեան Տօնացուցի։

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ
([illegible])

Օսմ. Կայսրութիւն.— Սուլթանք Օսմ. Կայսրութեան. Աւագանի Կայս. պալատան, Նախարարք Բ. Դրան, Մեծ պաշտօնատարք մայրաքաղաքիս, Հրամանատարք բանակաց. Կուսակալք նահանգաց, Ցանկ կառավարչութեանց, Օսմ. Դեսպանք եւ Նուիրակք յօտար երկիրս. Դեսպանք, Նուիրակք, եւ Հիւպատոսք օտար տէրութեանց ի Կ. Պոլիս. Հայազգի աստիճանաւորք եւ պաշտօնեայք Օսմ. Տէրութեան։

Հայրապետութիւն Հայոց, Ազգ. Կեդր. Վարչութիւն, Պաշտօնեայք Ազգ. Պատրիարքարանի, Պատրիարքութիւն Ս. Երուսաղեմի, Վիճակացոյց եկեղեցեաց, քարոզչաց, քահանայից եւ Թաղ. Խորհրդոց մայրաքաղաքիս, Առաջնորդութիւնք Թուրքիոյ եւ [illegible], Կաթողիկոսունք եւ Պատրիարքունք Հայոց, Հռովմէական եւ Բողոքական Հայ հասարակութիւնք, Պատրիարքունք եւ Ազգապետք օտար ազգաց։

Օսմ. միջազգային Թղթատարութիւն, Օսմ. Ներքին Թղթատարութիւն, Սակագինք Օսմ. Թղթատարութեան, Կանոնագիր հեռագրութեանց Եւրոպական եւ Ասիական Թուրքիոյ, Սակագինք հեռագրաց միջազգային Թելերու, (Թարիֆա) Կանոնագիր դրոշմաթղթի, սակագինք դրոշմաթղթի, Արժէք օտար դրամոց, Ծանուցմունք եւ Ազդք։

Գին 40 փարա։

Պատի Օրացոյց 1895 թուականին։
(հրատարակեալ)

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
Քիւչիւք Ապպուտ խան, Թիւ 4. Մահրուտճըլար իչի,
Ստամպօլ. Ամեն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը։

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թուրք. լեզուաւ Օսմ. ամեն նախարարութեանց և մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամեն կարգի և տեսակի աղերսագիր, իլմիրաղ, լահիա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն։

Ընձեռած է ամեն միջոց և ձեռնհաս անձանց օժանդակութիւնն, որոց օժանդակութեամբ կը ստանձնէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար տէրութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամեն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ հայ. յուն. գաղ. անգլ. գերմ. ռուս. իտալ. իսպ. էբրայեց. և պուլղ. լեզուօք։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիշեալ լեզուօք խմբագրեալ նոյնօրինակ ամեն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուէ որ կը պահանջուի։

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ չափ և կնճռալից հաշուոց. Տօմարակալութեան դրութեան վերածումն անկարգ տոմարաց։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, երաշխաւորեալ։ 958

ՄՕՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«Նէքթէ» շոգենաւը Լիվըրբուլէն աստ հասաւ։

CUNARD ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարօթթօ շոգենաւը, նաւապետ Պարլօու, Լիվըրբուլէն հոս պիտի հասնի ընդհ. վաճառքով դէպի նոյեմբեր 12 (Ն. Տ.)։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Հոկտ. 21/2 Նոյ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գինը		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուականք	Ընթացիկ Գինք: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ		Ընթացիկ Գինք: Բացուեցաւ այս առաւօտ	
Ա. Ո. 7,183,872	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	—	—	64	10
» 10,241,048	100		1	» » B		—	—	43	30
» 30,332,311	100		1	» » C		—	—	30	—
» 43,963,396	100		1	» » D		27	33	27	35
Ֆր. 798,000,000	400		—	Րումէլիի Երկաթուղի	1870	123	—	123	—
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	—	—	96	20
Ֆր. 185,631,180	500		4	Բրիօրիթէ	1890	—	—	—	—
Օ. Ո. 6,499,938	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթ	1886	—	—	—	—
	[illegible]	[illegible]							
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	—	—	—	-
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8	—	9	11
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	—	—	4	--
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	—	—	5	09
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիւմի Հանքին	1878	39	—	36	—
» 45,000,000	500	300		Անատօլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300	—	309	—
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		470	—	472	—
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	—	—	8	05
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520	—	525	—
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Րէժի	1883	20	26	20	28
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	—	—	1	65
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	—	—	7	65
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքօս	1832	—	—	380	—

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բիլմ) ՏԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	2	60
1 ամսուան համար	6	—
1 օրուան համար	1	15
Ռըբբը	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	25
ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	110	3/16
Փարիզ » Ֆր.	22	87 ½
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	25
Պերլին չէք Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	5	½
ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 դրշ.էն	110	16
20 Ֆրանքնոց	87	28
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Րուպլ Թղթադրամ	8	25
Մէճիտիյէ	108	02
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	—
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ՏՈՔԹՈՐ ՍԻՄՈՆ ԱԲՈՍՏՈԼԻՏԷՍ

Բժիշկ Եէտի-Գուլէի յունաց հիւանդանոցին, մասնագէտ ուղեղային հիւանդութիւններու, ողնածուծի և ջիղերու, ինչպէս նաև մտաւորական հիւանդութիւններու, (անդամալուծութիւն, կաթուած, ընդերահարութիւն տղաքներու, յօդացաւ, լուսնոտութիւն, կանանց ջղախտութիւն, գլխացաւ, ուղեղատապ և ջիղերու տկարացումն եայլն)։

Հիւանդ կը նայի կէսօրէն ետք ժամը 3էն 5։ Բերա, Թաքսիմ, Սըրա Սէլվի փողոց, Թիւ 162, յունական Զապփիոն վարժարանին դէմը։ 1071 34—35

HTE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ ԱՆԳԼԻԱ
1852ին հիմնուած
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 անգլ. ոսկի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 1,540,000 » »

Ապահովագրութիւնք ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ կալուածներու վրայ, թէ քարաշէն և թէ փայտաշէն, կահերու և ապրանքներու վրայ։

Ընդհ. գործակալք ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ և ԸՆԿ. Ղալաթիա, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, թիւ 4
Փոխ-գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Պոլիս, Անանիատի խան

ՀԷՄԷԼԱՆԻ'Ի
ՀԷՄԷԼԱՆԻ'Ի
ՀԷՄԷԼԱՆԻ'Ի

1894ի օրինակներ, Տընլօբ օղահան քաւուչուներով ու սնամէջ քաւուչուներով, առաջին տեսակ։

Կը գտնուի Պ. Պ. ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ քով, Ղալաթիա, Քիւչիւք-Թիւնէլ խան։ Ներկայացուցիչք անգլիական գործարաններու։

Կը խնդրուի քննել և բաղդատել։ 54

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

Մօրէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ռայս, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կ'սպասուի յառաջիկայ շաբաթ օր, ամսոյս 3ին։

Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուայթսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 1ին և 13ին հոս կ'սպասուի։

ՇԻՔԱԿՕ 1893

Ամենէն բարձր վարձատրութիւնը.

Մրցակից չունի մորթի խնամքներու մասին. ընդդէմ կարմրափշտիկներու, ճաթռտուքներու և մորթի խորտուբորտութիւններու։

ԼԱՆՈԼԻՆ ԱՐԴՈՒՋԱՐԴ ԼԱՆՈԼԻՆ
ՔՐԷՄ
ԼԱՆՈԼԻՆ

Լանոլինի գործարանէն արտօնագրուած

Մառքիֆիրէնգէլտէ

Խողովակներով կը ծախուի ամեն դեղարաններու մէջ եւ դեղավաճառներու քով։

Այն ատեն ճշմարիտ՝ երբ կը կրէ գործարանի սոյն վաճառանիշը։

Ընդհ. Մթերանոց ի Կ. Պոլիս
Պ. Ս. ՖՐԷՕՀԼԻՀԻ սենեակը
Վիթալի խան, 4, Ղալաթիա 1012

[illegible]
Կ. Պոլիս, 15 Մայիս 1883

Պարոնայք Սքոթ և Պօուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սկոտի Էմիւլսիոնը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց [illegible] և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս համեղ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է։ Ուստի ձեզ [illegible] կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ Ա. [illegible]
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէ իչուն ալընաճագ գըշ սէպզէսինին միւնագասասըեա պաշլանըլաճաղընտան իթասընա թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշանպէհ կիւնլէրի Խազինէի ճէլիլէի մէզքիւրէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 Թըշրինը էվվէլ 310 1—3

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նըսըֆ գութրը տախմինէն 89 միլիմէթրօ օլմագ վէ էտիրնէ սթասիօնունտա թէսլիմ գըլընմագ իւզրէ միւպայեասըեա լիւզում կէօրիւլէն 3165 մէթրօ թօւլընտա նէֆէսլիք վէ տիրսէքլէր իլէ պէրապէր տէօքմէ թիմուր պօրուլարըն մահը հալը րումինին 25ինճի սալը կիւնիւ պիլ միւնագասա թալիպինէ ինհալէսի մուգարրէր օլտուղունտան իթասընա թալիպ օլանլարըն հէյմը մէզքիւրէ գատար տայիրէի ինշաաթը ասքէրիէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 35 1—3

ՓՇՈՐ ՊՐԱՈՒ

Միւնիխ, Պավիէռ.

Հայթայթիչ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի

Պաւիերայի գարեջուր, Կ. Բշօրի գարեջրատան
Առեւտրական Խորհրդական
Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի խնամակալ իշխանին։

Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զովարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ճանչցուած և յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։

Գարեջրատունը 1820ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։

Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոններ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուքսէլ, Լիէժ, Անվերս, Ամսդերտամ, Հաակ, Ռօթերտամ, Միլան, Հռոմ, Վիեննա, Նիւ-Եորք այլն։

Մետալներ և վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիեննայի (1873), Հակէնաւի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի (1882, ոսկի մետալ), Ամսթերտամի (1883, ոսկի մետալ), Պրուքսէլի (1888, ոսկի մետալ և պատւոյ վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց չքնաղ պատւոյ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։

Բշոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ գարեջրատունները։

Կապրինուս, զոր կը բանեցունէ Տիմիտրի Ֆրիանտաֆիլլօ, Բերա Մեծ-Փողոց, 312, Քօնքօրտիային դէմը։

Տէմէթրաքօբուլօ եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, թիւ 430։

Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է
«Փշոր Պրաու»
Վիլհէլմ Բալուքա
Պազար Ալման

Բերա Մեծ-Փողոց, 1388 25 30—78

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

"ՖԻՆԻՔՍ"

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 53

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, Յգետնայարկ Թիւ 1։

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la **SAISON d'ÉTÉ**, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie
PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en **un seul** colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, *franco destination*, à partir de 100 fr. moyennant 5 % d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement.

VICHY

Միակ ճշմարիտ բաստիլները
ՎԻՇԻԻ
են
PASTILLES VICHY-ETAT

Որ մետաղեայ կնքուած տուփերով կը ծախուին
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՆ
Առողջարար դեղագործներու մէջ կը վաճառուին

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ եւ Ընկ.

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջև կանոնաւորապէս երթևեկող

Ամենայն շոգենաւ ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղևորի նոյ. 6ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղևորութիւն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղևորք և տեղ ունեցող նաւուղեւք, ուղևորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹՈՄՈԹԷ ԲՐՔՈՒԼ
1054 Մումհանէ փողոց Թ. 108

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	» 8,100,000
Տարեկան հասոյթ	» 19,532,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Ղալիս. Պահչէ—Գաբու, Ընտիրատիս խան. 12, 13, 14

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 17/29 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 18/30 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէօսի ճամբով
Դշ. 19/31 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 19/31 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 20/1 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր 21/2 Ալեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Հոկտ. 18/30, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլիէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիփոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին 605

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլ, Պորթոյ, Միջերկրական և Սեւ Ծովի միջև բեռնող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Րամսէս	3000	Թիպր	2500
Անպիս	3000	Նէյթիս	2400
Թէպպը	3000	Օուալրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասքրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիլէն	1500

Նէբբիս շոգենաւը, նաւապետ Պրաուն, ամսոյս դէպի 21ին Լիվերփուլէն աստ կ'ըսպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրփուլ

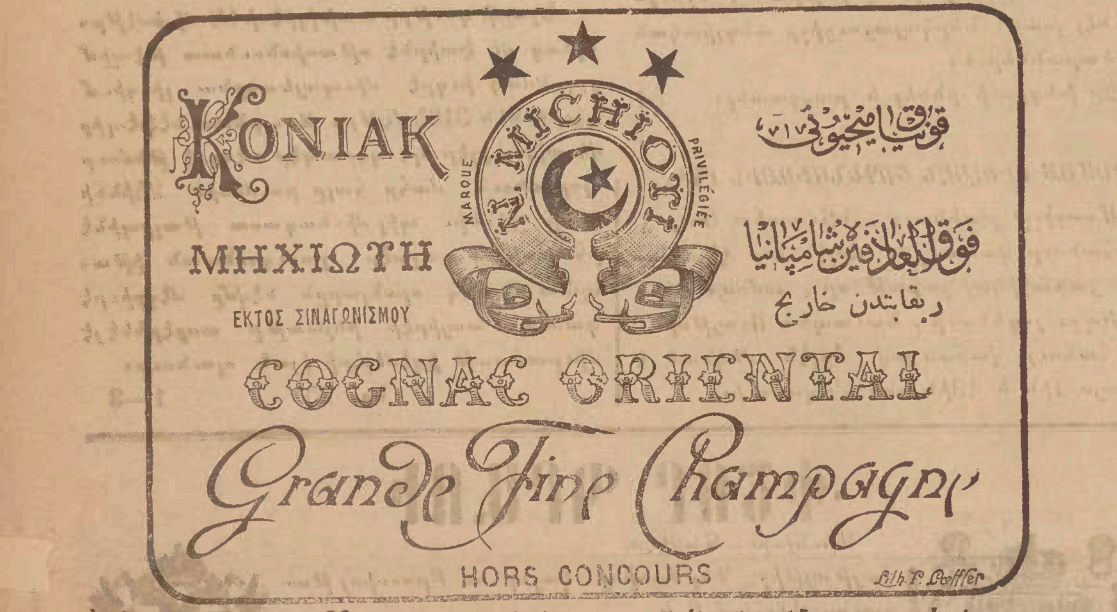

Երեք աստղով շիշը 30 դրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15 դրուշ։ Երկու աստղով շիշը 18 դրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մուսքէթօ և ...օղի շիշը 12 դրուշ։

ՌՈՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգղ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	» 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողը կը հրաւիրուին գիմել առ
Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Ղալաթա, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան։

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ | ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ Հաստատեալ 1852

Մեր տեղւոյս առանց բանջաւ լինելի արհեստական ակռաներ կը պատրաստենք, մեկ անգամէն ամենաստորին ցաւած ակռաներ, ոսկի, ազամանդ և մետաղով լեցնելով, ինչպէս նաև կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամեն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգալու։

(Բացի կիրակէէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 38

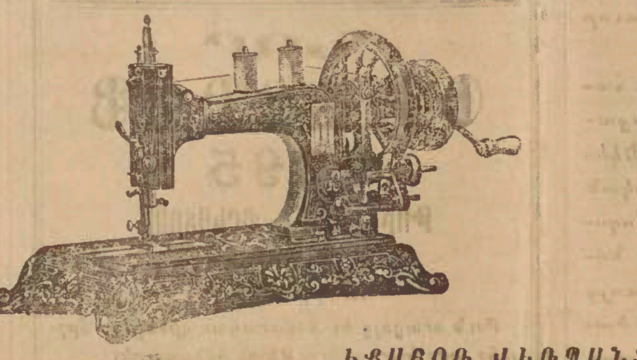

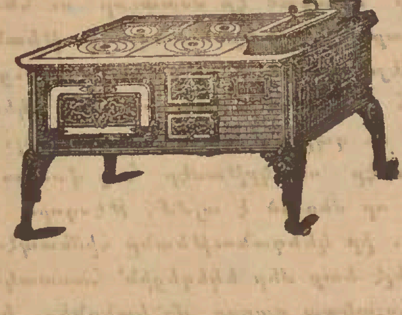

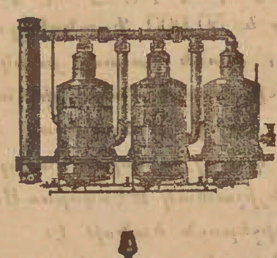

ԷՔՍԲՕՌ ՎԷՌՆԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ,
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերու. Ղալաթիա, Բէրչէմպէ Բազար եւ Մէհրէմ փողոց, Թիճարէթ խան [Նախկին կեդրոնատեղին Ըժիի]

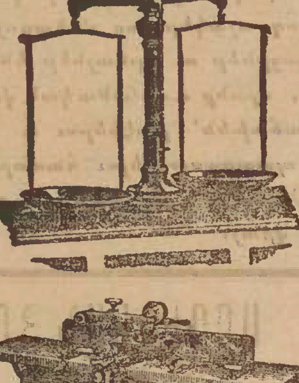

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու լարիւղով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի ձեռք յաճախորդն ուզէ։ Պարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 լիտր կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարա։ Կը գտնուին նաև ճախարակներ, ծակող մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթաթիթեղէ եւ թանձրաքարէ թիթեղահատներ, թիթեղս ործութեանց, գործունեութեան, կոպղաքարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհաններ, հերկագործական երենաներ, շաղախ, գետափոխ ան երկաթէ գերանիկներ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարդոն, խոհանոցի անօթներ, կազի լամբարներ, ճեմիշի կ զմածը, պնօրբլէգ, կարի մեքենայ, եւ ն. եւ ն.

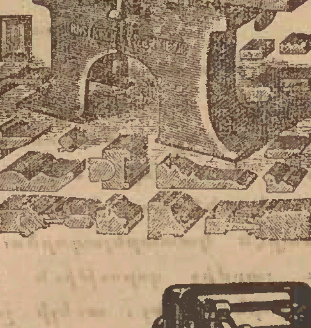

Մասնաճիւղք
ԱԹԷՆՔ, Ստատիոն փողոց, 11 [նախկին Պորտ Աթէնքի]

Ներքոններ
ՍԵԼԱՆԻԿ, Թոփհանէ Ճամ, ՊԻՐԷՈՍ, Բիլիտոնի փող.

Գործակալութիւնք
ՍԵԼԱՆԻԿ | ԻԶՄԻՐ | ՄԵՐՍԻՆ | ՀԱԼԷՊ | ՊԷՅՐՈՒԹ | ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ՊԱՒՏԱ | ԵԱՖԱ
Պորթ-Սայիտ, Ջանդա, Բաղրաս, Բալամալա, Շիրազ, Վոլօ, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ

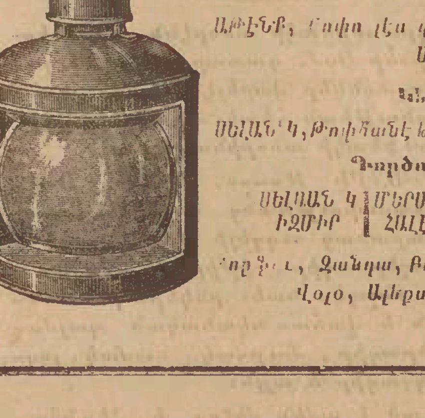

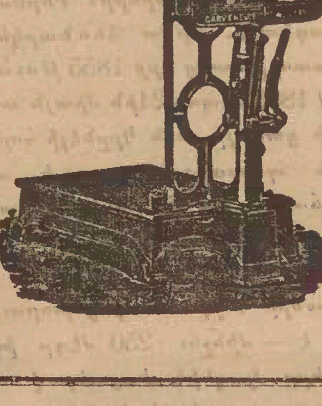

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՁԷԹԻ ԻՒՂ,

Իփոփոսֆիտ ով շաղախուած

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան ձէթի իւղէն բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբրոֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճաղատութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, տեսքն համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Ընդհ. ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս, ՀԸ. ՏԷՅՐ ԷՒ ՀԱՅՐԵՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ՍԱՎՐՈՒՍԵԱՆ Ց. ԽՍԱՊՈՒԼԵԱՆ

MARQUE DEPOSÉE

Մասնաճիւղ կը գտնուի Օսմանեան ամեն քաղաքներու մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, Թէյի ճաշակն ալ նրբացած է, որով Թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառութեամբը, այս տարի ալ իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր հատուկէտութեամբ ամեն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ ևս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամեն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ սնտուկներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել ևս յարել մեր սկզբունքին, որ է «ողջամտութիւն, ընտրութիւն, չափաւոր և գնոց ժամէն»։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ևս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց զեմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ՍԱՎՐՈՒՍԵԱՆ, Ց. ԽՍԱՊՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան Թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

ՓԱՌԻՉՈՒԻ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻԿ)

(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԲԱ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԱՊԸՐ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

NORTH BRITISH RUBBER Co. TRADE MARK EDINBURGH

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որոնք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կոշտ ձեւերով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն բազմաթիւ տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծ մը պատկեր դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին Պոլիս և գաւառները, բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Իսկ կ'դրոնա ..ղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու՝ Գոճաման Օղլու խան, Ծորճի Կիտրոնի Թիւ 13 մթերանոցը։ 127 16—45

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1894 Հոկտեմբեր 8էն սկսեալ մինչեւ 1894 Նոյեմբեր 4

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւաց երթեւեկութիւնք

Ժ. Վ. Թ.

1 15 Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Պօյճ. Ր.Հս. (Ր.Հս. շոգ.ին կը հաղորդակցի։ 39
1 45 Ր.Ա.Դվզ.Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ. Ենք.Պշք. (Ենք.ի շոգենաւին կը հաղորդակցի] 18
2 45 Ենմ.Մզպ. Պէօք. Քիրճ. Թրպ. Ենք. Պշք. Ենք ի շոգ.ինհետ պիտի հղրդկցի. 40
2 45 Ր.Ա.Գվ.Ենմ. Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.անտի Ասիական եզերք անցնելով մինչեւ Գնտ. եղած նաւամատոյց.ներն եւ Պշք.պիտի հանդիպի։ Գնտ.ի շոգ.ին հետ պիտի հաղորդակցի եւ ուր. օրերը Վնք. Զնկլ. Պէյլ. Գզկն. Պէշիք։ 38
3 30 Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ.Ր.Հ. շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի Ուրբ.ը Պէպ.Արն. Գրչ.Օրթ.Պէշք. 43
4 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.ՍԹՆ.Միր. Պօյ. Ր.Հս. Պէպ. Պշք. Պէպ.ի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի ուր. օրերը Արն. Գրչշ. Օրթ. 33
5 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թպ.Պէզ. ԵնքՍԹՆ. Մրկ. Պյճ.Ր.Հս.Պպ.Ար.Գրչ. ՕրթՊշք.ուր.օրերը բաց ի Պէյզզ.է նոյն նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի գայ 20
6 45 Ենմ. Մէզ. Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Բշպ.Ենք. .Մրկ.Գնլճ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Արվ.Զնկ. Պէյլ. Օրթ.Գզկ.Պշք. Իսկ. 28
8 — Ա.Ր.Գվ. Ենմ.Մէզ.Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օր.Պշք. 38
10 15 Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Ենք. Միրկ Ր. Հիս. Պէպ.Արն, Օրթ. Պէշկ. 33

Ենիքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւք

1 35 Ենիք, ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ.Ր.Հիս.Պէպ.Արն. Գուրչ. Օրթ. Պէշք։ 20
2 30 Ենք. ՍԹՆ. Միրկ.Պօյ. Ր.Հս. Պպք. Արն. Գուրչ.Օրթ.Պշք. 44
3 15 Ենք.ՍԹէՆ. Միրկ. Պօյ. Ր.Հս. Պպք, Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք. 32
10 15 Ր.Հս.Պէպ.Պշք.Կամուրջ 43

Պէպէքէն կամուրջ եկող շոգենաւք

1 15 Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ. Պշք. 33
1 45 Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ. Պշք. 22
2 — Օրթ.էն ուղ. կամուրջ բացի Ուր.է 42
2 15 Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պէշք. 20
3— Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք. 44
3 45 Պէպք.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք։ 32
4 45 Ր.Հս.Պպ.Արն.Գչ.Օթ.Պշք.Գպ.բացիՈրբ.է 22
5 15 Պէպ-Արն-Գրչ-Օրթ- Պշք- բացի Ուր-է 40

Անատոլու եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւք

1 10 Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ- 32
1 15 Պէյզ-Բշպ.Զպզ-Գանլ-Ա-Հիս- Գանտ-Օրթ-(Գնտ- կը հաղրդկ-) Ուրբաթները բացի Օրթ-էն Վան-Զնկ-Պէյլ-Գզկ. 42
2 — Պէպ-Գն Վնք-Զնկ-Պէյլ- Գզ-Պշք-բցի Որ-է 28
2 — Պէյզ-Բշպ-Ենք.Գնլ-Պօյճ- Ր-Ա-Հ-Գտ-Պէպ. Արն- Զնկլ-Պէյպ.Օր-Գզկ.Իսկ- Պշ. Գապ- 25
3 15 Գնտ, Վան, Զնկ. Պէյլ, Դուզ, Պշք. 42
3 35 Պէյզ- Բշպ- Զպզ-Գնլ- Ա-Հս- Գնտ- Պշք. Գնտ-շոգ-ին հետ կը հաղրդ-) Ուրբ-ները Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Պշք- 38
4 15 Գտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզ.Իսկ.Գպբացի Ուր.է 18
4 30 Պէյզ.Բշպ.Զպզ.Գնլճ.Ա.Հս.Գնտ. (Գնտլ.ի շոգ-ին կը հղրդկ-) Ուր-ները 4 45ին Մէզրպր. Պէօյք, Թր, Վնք- Զնկ- Պէյլ- Գզկ-Պշք- պիտի հանդիպի 39
5 15 Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Պշք. 32

7 — Մրկ-Ր-Ա-Հս-Գտլ-Պէպ.Անվ-Զնկ.Պէյլ-Օրթ-Գզկ-Իսկ-Պշք։ Հնգշ- օրերը Օր-Պշ- չկայ 25
9 — Պէօյ-Թրպ-Պէյզ-Բշպ-Զպ-Գնլ- Ա-Հս-Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Իսկ- 42
10 10 Պէյզ-Գնլ-Ա-Հս-Զնկ-Պյլ.Պշ. 22
10 20 Ա.Հս.Արն.էն ուղ.կամուրջ ուր.ը10 50ին 44
10 45 Գուզկ, Գպ. բացի Ուր.է 41
11 5 Գզկ.էն ուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է 20
11 15 Վնք.էն » » » » 28
11 55 Գզկ- Իսկ. » » 41

(Բացի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

2 — Պշք- Պէյլ.Զնկ.Պէպ- Ենք. 32
2 30 Պշք.Օրթ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ. Ենք.Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. 33
3 20 Գապ-Պշք-Իսկ-Գզկ-Օրթ-Պէյլ- Զնկ- Արնվ-Գնտ-Ա-Ր-Հս-Գնլ-Միրկ-Ենք- Բշպ- Պէյզօզ Թրպ.Պէօյ.Մէզ.Ենմ. 28
4 — Պշք.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ. ՍԹՆ. Ենք.Թրպ Պէօյ.Մէզ.Ենիմ։ 20
4 30 Պէշ. Օրթ-Պէյլ-Պէպ.ուր.ները Գնտ.պիտի հանդիպի 40
5 10 Գապ.Իսկ.Պշք.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ. Արնվ. Պէպ. Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զպզ.Մրկ. 25
6 — Գապ.Պշք.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս. Մրկ. Ենք. Պէյզ.Թրպ.Պէօյ.Մէզ.Ենմ.Գվզ.Ենք 38
7 — Պշք.Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զէնկ.Արն.Գնտ. Ր.Հս. Պօյճ.Գնլ.Ենք.Թրպ.Պէօյ։ 42
8 30 Պշք.Օրթք.Արնվ.Պէպ.Ր. Հիս.Միրկ.Ենիք. Թրպ.Պէօյ.Մզպ. Ենմ. 33
9 25 Պէշ.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հիս. 43
10 — Ենք.Թրպ- Պէօյ- Մէզր- Ենմճ- Գվզ. 40
10 5 Պշք.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ. Մրկ. ՍԹՆ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մէզ.Ենմ. Ուրբ.ները 10 վայրկեան ետքը բացի Պօյճ. ՍԹէՆ, 18
10 45 Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Միրկ.ՍԹէՆ. Ենիք. Թրպ. Գճպր.Պէօյք.Մէզ.Ենիմ. 39
11 30 Ենք.Թրպ.Պէօյ. Մէզ.Ենքմ. 43
11 40 Պէպ.Ր.Հիս.Պօյճ.Մրկ.ՍԹՆ.Ենք. (*) 20
(*) Օրը գէշ եղած ատեն ՍԹէՆ. չկայ։

Կամուրջէն Պէպէք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

10 35 Գպ.Պշք.Օր.Գրչ.Արն.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր. Հս.Գնլ. Մրկ.Ենք.Բշպ.Պէյզ. բացի Ուրբաթէ 25
11 15 Գապ.Պշք.ՕԹ.Գչ.Արն.Պպ.Ր.Հ. Պօյճ.Ենք. 42
11 45 Պշք.Օրթ.Գրչ.Արն. Գնտ- 22
12 15 Պշք.Օրթ.Գրչ.Արնվ.Պէպէք 38

Կամուրջէն Անատոլու եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

2 35 Ուղղակի Անատոլու Հիսար 42
2 50 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ. Ա.Հս. Գնլ. Զպք.Բշպ.Պէյ.Ուր.ները Թր. Պէօյ- Մէզ։ 39
3 30 Իսկ. Զէնկ. Ր.Հիսար (բացի ուր.է) 22
3 35 Ուղղակի Գանտիլլի 18
4 35 Գաւտ.լլ. բացի ուրբաթէ 32
8 40 Պշք.Գզկ.Պէյլ.Զնկ. Գնտ.Ա.Հս.Գնլճ.Զպք. Բշպ-Պէօյք. 19
9 30 Պշք.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ. Ա.Հիս ուրբ. օրերը 20 վայրկեան վերջը 44
10 15 Իս, Գուզ. բացի ուր.է 41
10 20 Պշք.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպզ.Բշպ. Պէյզ. Թր. Մէզ. Ր.Ա. Գավազներ 39
10 30 Պէշք.Պէյլ.Զէնկ.Վանք. Ուրբ.ները բաւն վրկն. վերջըԻսկ.Գզկ.Գնտ.Ա.Հս.Պէպէք 28
10 40 Իսկտ.Գզկ. բացի ուրբաթէ) 20
11 — Գպա.Պշք.Գզկ.Պէյլ.Զէնկ.Վնիք. Գնտլ. Պէպ.բացի ուրբաթէ 32
11 20 Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպզ.Բշպ.Պէյ. Ուրբ. Գզկ. 44
11 30 Իսկ. Գզկ. բացի Ուրբաթէ 41
12 — Պէշք.Գզկ.Պէյլ.Զէնկ.Վանք. 28